

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu : 30 cèntims - Pelai, 62. Telèfon 15300. - Subscripció : 3'50 pessetes trimestre

Aquesta hora és una hora nacional

L'INTERES NACIONAL

Catalunya damunt dels partits

Un moment nacional. Una política nacional. Aquests dies el nostre poble no té sinó una voluntat. És inútil, doncs, fraccionar-se; fer partit resulta una tasca insignificant i vana. Si algun dels nostres partits s'hi entesta, pitjor per a ell. No estem pas en aquelles èpoques d'incertitud dins les masses, quan, a manca d'una necessitat política evident, hom suscita i especula damunt de problemes de detall; mil problemes, cadascun dels quals és susceptible de mil solucions, gairebé totes bones per l'estil (tot plegat, lògicament, podrà donar vida a un milió de partits polítics). No; avui Catalunya vol una sola cosa i tothom cal que s'agermani per servir-la. La cosa més perillosa seria que el nostre poble reaccionés d'una forma i els nostres polítics d'una altra. Que davant d'una opinió unànime, acampessin una pila de parers distins, cadascú a la seva barraca, des de la qual hom fes la seva propaganda i la competència als del costat. Aquesta fira, per l'estil de les que es solen establir a les rieres dels pobles de la costa per les festes majors, aviat fóra destruïda per la rierada; i les barraques i els firaires i la mercaderia, de cap a la mar.

Gairebé tots els partits catalanistes de Catalunya, instintivament, han reconegut aquest imperatiu de la realitat. El moment és nacional i la política també cal que ho sigui de nacional. Quan arriben les hores històriques dels pobles, tothom cal que faci abnegació de si mateix, per treballar en el triomf d'allò que precisament és l'única raó de l'existència de cadascú i el més digne esmerç de l'activitat de tots.

I, encara, la manca de generositat de certa força política, la qual no s'acaba mai d'unir al front únic català, més que un senyal de poca lleialtat, és un símptoma de decrepitud. Una barreja d'eixarxisme, miopia, anquilosi... Un hom s'adona que no podrà seguir el pas dels altres; que té d'estrany si un hom es queda a rondinar, tancat a casa? No digué Horaci, a la famosa epístola ad Pisones, que el caràcter del vell és trobar que, del seu temps, tot era millor? Cal perdonar els que se'n van; per bé que no seguint-los l'exemple...

Però els partits catalans i republicans, que ara s'han unit amb la lleialtat que comanaven les circumstàncies, potser no deixaria d'ésser convenient que tinguessin presents quant de temps durarien aquestes circumstàncies.

Es evident que si ens referim només al moment d'escalf sentimental, tot es redueix a una unió sagrada que durarà fins que Catalunya hagi obtingut un Estatut viable. Després pot seguir la lluita partidista.

Però, per a un observador imparcial i serè, és evident que, darrera d'aquesta zona sentimental d'entusiasme íntegrament catalanista, n'hi ha una altra, reflexiva, de reconstrucció integral de Catalunya. De cop, a Catalunya, la feina a fer dels polítics augmentarà d'una manera fabulosa.

La nostra pàtria, en aquells moments, necessitarà de tots els seus homes: no pot ésser que cap partit polític n'improvisi, així com així, de suficients, ni en quantitat, ni en qualitat, dintre els seus rengles. Si, per un miracle, un partit podia suprimir tots els altres, això seria la mort de Catalunya, morta per asfíxia d'homes capacitats.

Hi ha camp per a tothom; hi ha feina per a tothom. Si és així, que se'n treu de somiar batalles i victòries? La més gran victòria seria la més gran derrota.

Hi ha més, encara. La similitud de programes de tots els partits que no són extremistes és tan superior a llurs diferències detallístiques, que una divisió de forces només podria obeir que a personalismes, ben poc escaients en homes que avantsposen a llurs avantatges personals els interessos de Catalunya.

Per a la nostra terra, quin interès pot oferir que l'Esquerra elimini el Partit Catalanista Republicà o vice-versa? Què hi gu-

nyarem si, de resultes d'una política d'exclusions i exclusivismes, irradiem de la política activa els catalanistes republicans de l'antiga Esquerra, noms com Carner, Comorines, Hurtado; capacitats necessàries avui dia al recte funcionament del país; però que també necessiten d'una estabilitat i d'un to polític (que, en suma, vol dir patriotisme) per a poder fer profitosa llur tasca?

En canvi, quin perill no representaria un triomf de l'esquerrisme anarquitzant, incon-

La manifestació de diumenge passat

trolable, indocumentat, que sempre ha servit quan s'ha tractat de fer mal a Catalunya i que ni és català ni està en mans catalanes, des del lerrouxisme històric fins a la F. A. I., més semblant al lerrouxisme d'antany del que ella mateixa es pensa?

Com podria Catalunya constituir la seva personalitat, que és liberal i democràtica, sota el predomini d'un partit dretista, que avui encara es dedica a una exegesi restrictiva de les ordres que rep del seu cabdill de París estant; que «mira per casa» més que pel país; que està, moralment, carregat de deutes amb els enemics de la República i que, diumenge passat, encara va repetir aquella famosa frase de la «indiferència davant les formes de govern», fórmula que d'ençà de la proclamació de la República només hem vist a la pastoral del cardenal Segura i que, o bé no té sentit o entranya una possible actuació borbonista?

Els Dijous — Blancs

El món poètic dels negocis

El mes passat, Le Crapouillot dedicava un dels seus pintorescos números monogràfics als «amos del món». Le Crapouillot és una revista d'esperit frondeur, irreverent, i els «amos del món», els milionaris que es diuen Deterding, Zaharoff, Hugenberg, etc., no eren pas gaire ben tractats. Només Kreuger, el rei dels llumins de fusta, en sortia ben parat. Al cap de poc, es suicidava i totes les necrologies feien el mateix so. Era milionari, però no hi havia arribat vivint de la guerra i per a la guerra, com Zaharoff; havia fet favors a tots els països del món... Res, una bona persona.

Fins ara, les llegendes, com les frases cèlebres que els grans personatges han de pronunciar abans de morir, florien sobre la tomba. En el cas de Kreuger ha ocorregut exactament a l'inrevés. Amb ell ha estat enterrada la llegenda que el presentava com un milionari excepcional, pacífic, que no ha desencadenat cap guerra a fi d'obtenir un mercat, ni tan sols ha fet matar o ha arruïnat ningú que li fes nosa, que fet i fet són peccata minuta en el món poètic dels grans afers.

Té, i ara resulta que aquell home tímid, modest, que viatjava sense el seqüit espectacular d'un Loewenstein, que no tenia auto, que anava al cinema amb la portera, era el falsificador de més envergadura que hagi existit mai.

Als experts més experts del món els roda el cap i encara no han arribat a treure'n l'aigua clara, tan minuciosament enredats ha deixat Kreuger els innombrables afers que potinejava. En algun telegrama d'agència es pot llegir que un informe dels tècnics parlava de societats filials que «han existit més o menys realment» (?). Gent de tots els països del món ha cobrat de Kreuger, el qual, de passada, subvencionava premsa i organitzacions comunistes, hitlerianes, feixistes, etc.

I després encara hi ha els que no han vist ni un cèntim i figura com si haguessin cobrat com l'Estat italià, o l'Espanyol del temps de la dictadura. El truc és senzill i, reduït a petita escala, és com trobar un amic i dir-li:

—En Pere m'ha firmat una lletra de cent pessetes. Pots preguntar-l'hi. De manera que ja me'n pots deixar cinquanta.

Quan En Pere es diu Mussolini, o encara que només es digui Primo, qualsevol li fa una pregunta així, i més: com fer decentment aquest pas, si la proposició ve d'un Kreuger que tracta de tu a tu amb els seus governs?

El truc, realment, és senzill. Però la murriera dels uns és sempre condicionada per la badoqueria dels altres. El sorprenent del cas, és que grans financers, d'aquests que senten créixer la moneda, hagin marxat amb martingales que només per la quantitat es distancien de les que posa en ús el més vulgar sablista. Aquest, pobret, ni arriba tan sols a tenir per lema «bòmbica que fa for», que és en canvi la divisa dels voltors de la finança; sinó que aquests juguen amb quantitats més importants que no pas aquell, que sap que hi ha dies que un parell de pessetes no vénen d'aquí a ningú.

Quedem doncs que els grans financers, o baden molt, o són uns solemnes bandarres. Algú ha dit que els banquers aguanten el món de la mateixa manera que la corda el penjat: estancant-lo. Ara que de vegades la corda es trenca.

MIRADOR INDISCRET

Una setmana aprofitada

La Lliga Regionalista ha començat el que ella anomena «setmana catalanista». Diumenge, a més a més de miting, hi hagué a la tarda un lunch dedicat als comarçals; dilluns, els estudiants foren obsequiats amb pastes i vi; dimarts, les senyores prengueren un te; etc., etc.

Fins ara l'acte que més èxit ha tingut ha estat el dels estudiants. Quan al matí s'escampà per la Universitat la notícia que la Secció Escolar de la Lliga seria obsequiada a la tarda, les altes plogueren vertiginosament.

Un flamant soci — feia una hora que havia cursat l'alta — convencia de fer-ho a un seu company, dient-li:

—No siguis babau; pagues una pesseta del mes que som, i aquesta tarda, si estàs al tanto, pots fer un gasto de sis pessetes.

Augment de les taules de la llei

Diumenge passat, la Federació de Joves Cristians (Fejocistes) celebrà una magna assemblea, en la qual no faltaren oradors. El president cloqué l'acte amb un discurs de fons, és a dir, de doctrina. Però heus ací que no resultà tant de doctrina, és a dir, de catecisme, ja que repetidament parlà dels «dotze manaments de la Llei de Déu».

Un oient procurava justificar-ho: —Es que el president potser s'ha mal fixat en allò que els deu manaments es resumeixen en dos, i, aleshores, és clar: deu i dos, dotze.

«Mirador» cremat

En mig de gran gentada, en presència i sota la presidència del mai prou lloat savi doctor Leonard, es cremaren la setmana passada davant de la Universitat quatre exemplars de MIRADOR, dos de l'edició del dia 14 i dos del dia 7, que, com pot recordar-se, s'ocupaven del savi Leonard. Durant la realització d'aquest auto de fe, el doctor Leonard fou molt felicitat i aplaudit pels seus admiradors. Leonard pronuncià un breu parlament felicitant-se que per fi els diaris s'ocupessin d'ell.

De totes maneres — afegí —, alguns com MIRADOR ho fan una mica desfavorablement, i això s'acabarà encara que sigui amb les armes a la mà.

Un auditori disciplinat

La setantena d'actes a favor de l'Estatut que va celebrar entre dissabte i diumenge el partit Catalanista Republicà, va donar ocasió als oradors mobilitzats d'enfrontar-se amb tota mena de públics, i que a més a més poguessin observar el progrés de la F. A. I. pels pobles. Perquè cal reconèixer que aquesta organització anarquista ha fet prosèlits adhoc entre els propietaris de la Torre de l'Espanyol, poblet isolat de la ribera de l'Ebre al qual s'ha d'anar a peu perquè no es comunica amb l'exterior sinó amb un camí veïnal de mala mort.

Els faistes de Torre de l'Espanyol eren sis o set. Tot el poble era a escoltar els oradors. Aquests engegaren els respectius discursos i no trigaren a veure'ls interromputs per uns auditors que sollicitaven tribuna lliure. Foren invitats a pujar a l'escenari, però s'hi negaren. De totes maneres, no cessaren les interrupcions. El pitjor d'aquestes, però, eren els comentaris sorollosos i hostils als faistes de la majoria que de tant que s'allargaven feien impossible la represa dels discursos. No hi valien els crits dels oradors i els cops de braços en l'aire.

Providencialment hom va descobrir un timbre elèctric en un recó de l'escenari. No cal dir que s'apressà a pulsar-lo. El

timbre sonà, i d'una manera automàtica es feu el silenci més absolut a la sala.

No cal dir que a cada nova interrupció, els que presidien l'acte s'apressaven a tocar el timbre.

La tragèdia d'un propagandista

L'esforç dels oradors de Torre de l'Espanyol hagué de consistir a demostrar al públic que hom els anava a fer propaganda desinteressada de l'Estatut, que no se'ls anava a demanar res, perquè no era temps d'eleccions.

Un dels interruptors automàtics del públic va recollir aquesta manifestació i va cridar:

—Si no voleu res, per què veniu?

En Mialet va quedar consternat, però es va recordar que havia fet un elogi del romanticisme, i no va tenir més remei que conformar-se.

Cinema i miting

A Aiguafreda, el miting pro-Estatut del P. C. R. es celebrà al cinema. De primer, però, es féu cine. Es projectà el film *Los hijos de nadie*. Els oradors entretant, des del pati de butaques, contemplaven la pel·lícula, fins que sortí el clàssic: «fin de la tercera parte». Aleshores els oradors ocuparen l'escenari, s'aixecà el teló, s'obriren els llums, es deixà el local amb entrada franca i Joan Maragall començà a perorar.

Després d'haver parlat uns quants oradors més, tornaren a apagar-se les llums i es seguí amb la quarta part de *Los hijos de nadie*.

Els propagandistes marxaven molt animats pel nombros públic que havia acudit al seu acte. Un polític local comentà:

—Sí, sí, hi havia molta gent; fins s'hi han entusiasmat tots aquells que han entrat a fi de poder veure de franc les darreres parts de la pel·lícula.

En vista dels precedents

Dies enrera, En Lluhí Vallescà va dir en una conversa que es trobava molt animat respecte l'aprovació de l'Estatut. Era abans que el senyor Cambó n'hagués dit paraula.

Després de la lletra d'aquest, en la qual deia que ara és el moment més oportú, En Lluhí s'esverà molt, i afegia, amb to pessimista:

—Recordem-nos de la Concòrdia. En Cambó no n'encerta ni una.

Senyors i homes

Fins ara, aquesta diferència entre senyors i homes només existia entre els habitants de Terrassa i de Sabadell i, per extensió, entre els de Tarragona i els de Reus. Ara, però, també existeix entre els homes de la Lliga i els dels altres partits.

Ens en vàrem adonar l'altra setmana, tot llegint una ressenya de la sessió municipal a *La Veu de Catalunya*. Quatre títols seguits:

«Intervé el senyor Bausili», «Parla En Casanoves», «Una rèplica del senyor Cabrer», «Parla l'Ulled».

Una ovació

Diumenge, a la Plaça de la República, quan el senyor Macià anava a parlar als manifestants «pro integritat de l'Estatut», una veu va demanar que tothom que en portés es traigués el barret o la gorra. La veu fou obeïda i tothom es descobrí.

Es a dir, ben bé tothom no, ja que a la tribuna de la premsa hi havia un jove que duia ulleres i que estava prenent notes, que seguia amb el barret posat. La gent s'avalotà, amb crits i xiulets, però ell, abstret, seguia sense descobrir-se. En pocs moments s'armà un escàndol imponent.

Aleshores un company seu el va avisar, i el xicot, sense fer-se pregar, va fer com els altres. I esclatà una ovació èpica, tant, que l'Angel Ferran de *La Publicitat*, que era el periodista de referència, fins es va veure obligat a saludar.

Royo a Barcelona

Amb motiu d'unes manifestacions que va fer Royo Villanova contra Catalunya, els elements d'Estat Català li van trametre un telefonema convidant-lo a venir a Barcelona a donar un miting contra l'Estatut. Es pensaven, naturalment, que Royo no faria cas del telefonema.

Però el tret els ha sortit per la culata, ja que Royo Villanova ha contestat acceptant amb molt de gust l'oferta.

I els d'Estat Català estan tot espantats perquè sembla que el governador els farà responsables dels incidents que hi pugui haver, i no és exposat suposar que n'hi haurà, ja que a més d'ésser el primer de maig, dia indicat per fer soroll, és de creure que la discussió de l'Estatut al Parlament ja haurà preparat l'ambient.

El gran simpàtic

D'ençà de la presentació de l'Estatut, és com s'anomena l'inefable Royo Villanova. El gran simpàtic, pels motius explicats abans ha de venir a donar una conferència a Barcelona.

Els organitzadors, però, demostrant que són uns amants de les nostres coses dignes de pertànyer a la comissió de Conservació de Monuments, han desistit de celebrar-lo al Palau de Projeccions i es diu que l'acte tindrà lloc a les Arenes.

La plaça de braus, avesada a aquesta mena de tràngols, creiem que resistirà.

— Tant bé que hauria anat si fos un imbècil que ensorrés la Hisenda!

— «Vaya, buenas!»

apa.

Resurrecció dels ballets russos

L'APERITIU

Serge de Diaghilew adorava Venècia. Hi passava llargues temporades de repòs. Venècia era la ciutat que preferia des de la seva joventut. I és a Venècia on havia de morir. Li havien predit que moriria a l'aigua. I tenia por d'embarcar-se. Només havia anat una vegada a Amèrica. I, no obstant, fou a l'aigua on va acabar els seus dies. I a l'illa de San Michele on fou enterrat...

altres crearen petites tropes de ballets russos, que no eren més que lamentables còpies dels de Diaghilew...
I tothom va donar els Ballets per morts. «Els Ballets Russos són morts i havien de morir amb Diaghilew», digué Louis Laloy, el vell amic de Serge. «Els Ballets Russos no ressuscitaran», afegí el citat Michel Georges-Michel. Però, malgrat aquestes categòriques afirmacions, malgrat aquestes ra-

la decoració, Diaghilew escollí Picasso com a cavall de batalla. Boris Kochno ha triat un català: Joan Miró.

Com l'espectacle de Diaghilew, els nous Ballets simultanejaran les obres clàssiques i les moderníssimes. *Le Lac des Cygnes*, *Les Sylphides*, *Petrouchka*, estrenats a París en 1909, 1910 i 1912 respectivament, alguns altres dels ballets primitius seran reposats en escena. Per a *Les Sylphides*, s'ha trobat a Monte-Carlo un vell decorat acadèmic amb floretes, que té un encís singular de cosa caducada. Quant als ballets moderns, ara per ara n'hi ha tres. *Cotillon*, ballet de Boris Kochno sobre la música d'Emmanuel Chabrier i coreografia de Georges Balantxyn que havia muntat *Jack in the box* de Satie i Derain, *Pastorale d'Auric* i Pruna, *Apollon Musagette* de Strawinski i Beauchant, i altres ballets de Diaghilew. Els decorats i vestits de *Cotillon* són de Christian Bérard, aquell pintor rus de l'Escola de París, que Waldemar George cita constantment com exemple del *Retorn a Itàlia*. *La Concurrence*, una altra de les obres modernes, és un ballet de Boris Kochno sobre la música de G. Auric i amb decorats i vestits del pintor Derain. Aquest pintor, que ja decorà *La Boutique Fantasque*, ja coneguda dels barcelonins, ha reprès un tema semblant: dues botigues de sastrer que es fan la competència. Ens diuen que aquest ballet és el millor que ha fet Derain.

Aquests dos ballets de Bérard i Derain serviran de pont entre el repertori clàssic i el ballet de Joan Miró. Aquest es titula *Jeux d'enfants* i és un ballet de Boris Kochno sobre la música de Georges Bizet, l'autor de *Carmen*, teló decorat pel mateix Miró, decorat executat pel príncep A. Schervachidze i vestits executats per B. Karinski, de París. La coreografia de *Jeux d'enfants* és de Léonide Massine. Massine és aquell formidable ballari que ja varem veure al Liceu i que realitzà la coreografia dels ballets de més compromís de Diaghilew. *Le Sacre de Printemps*, *Soleil de Minuit*, *Kikimora*, *Las Meninas*, *Parade*, *Contes Russes*, *Baba-Yaga*, *Femmes de bonne humeur*, *Les Jardins d'Aranjuez*, *La Boutique fantasque*, *Le tricorne*, *Pulcinella*,

tàrem una breu estada que féu fa quinze dies a Barcelona — les modistes treballaven en els vestits a París i ell no tenia res a fer a Monte-Carlo — per a assabentar-nos de tot el referent a la nova etapa dels Ballets. Ara, després de les primeres representacions a Monte-Carlo, i mentre espera per a anar a assistir a la primera de París, descansa uns dies a Barcelona. Hem parlat llargament amb ell. I de les converses sos-

Joan Miró

tingudes recordem a l'atzar aquestes manifestacions:

«*Roméo et Juliette*, el ballet de Diaghilew que vaig decorar en col·laboració amb Max Ernst, i que ja coneixen a Barcelona, era un simple assaig. *Jeux d'enfants* és molt més important. L'esforç que m'ha calgut fer per proporcionar-li proporcions inespitades. Tenia la meta sencera que el que feiem havia d'ésser o bé una cosa sensacional o un fracàs absolut: mai una mediocritat. Tots hem compartit aquest criteri disposats

Descans entre dos assaigs

Michel Georges-Michel, un antic col·laborador de Diaghilew, assistí als últims moments del dissortat Serioja, com l'anomenaven els seus íntims. I els evocà en un sentit article. Per aquest treball sabem que, quan va anar per darrera vegada a Venècia, Diaghilew feia temps que tenia la diabetis. Poc temps abans, a Londres, havia tingut un atac de furonculosi. Però havia refusat la intervenció de l'escalpel. I se'n va anar a Berlín, Munic i els festivals musicals de Salzburg, on va trobar el compositor Hindemith. Va oblidar el seu règim. I va arribar tot sol al Lido on cridà urgentment el ballador Serge Lifar i Boris Kochno, el seu primer secretari, el seu autor preferit. Estava tan feble que no podia entrar tot sol a la banyera. El metge que enviaren a buscar li va trobar catorze cràters cicatritzats a l'abdomen. I, després de molts precs, va consentir que li fessin una presa de sang. A la nit, la febre començà. La senyora Misia Sert, Boris Kochno, Serge Lifar i la infermera el vetllaven. «Em sembla que estic embriac», digué en rus. Foren les seves darreres paraules. Després de la cerimònia a l'església dels *Grechi*, les despulses de Serge de Diaghilew foren portades a l'illa San Michele, el cementiri de Venècia dels grans xiprers que mouen llur cap damunt de la petita paret rosa que rodeja l'illa. Tota la colònia francesa, russa, anglesa, seguí amb gòndoles i *motoscuffi* la fúnebre comitiva, a través dels petits canals, l'aigua dels quals altres embarcacions feien ballar... El destí li va oferir com a darrer i etern decorat aquell que més havia estimat...

tundes prediccions, els Ballets Russos acaben de ressuscitar.

Alexandre Benois, el gran pintor del *Mir Iskousstva* que jugà un rol tan actiu en la decoració dels Ballets i que era un dels amics més íntims i més íntim de Diaghilew, deia d'aquest que tenia tot el que calia per a ésser un conductor d'hommes, una mena de *duce*. Era difícil de trobar un home capaç de substituir aquell formidable animador que era Serge. Però no obstant s'ha trobat. I aquest és Boris Kochno, del qual ja hem parlat més amunt. Primer secretari de Diaghilew i un dels seus col·laboradors preferits, dotat d'una força de voluntat insubornable i d'una capacitat de treball formidable, posseïdor d'una gran experiència teatral servida per unes idees claríssimes, Kochno ha realitzat el que semblava irrealitzable. Ha ressuscitat els Ballets Russos.

Els senyors René Blum, director del Casino de Monte-Carlo, i W. de Basil, un dels empresaris de més prestigi internacional que havia estat el mànager de Txaliapin, oferiren a Kochno tot el que calia per a reprendre els Ballets. Kochno acceptà. I fa uns tres mesos que a Monte-Carlo es començà la tasca formidable i esgotadora de recrear els Ballets. Boris Kochno no ha volgut recórrer als antics dansarins de Diaghilew. Tots aquests gaudeixen avui d'una fama mundial. Guanyen sous considerables. I tenen moltes pretensions. Naturalment, haurien volgut imposar-se. Haurien volgut que es treballés per a ells. Kochno ha preferit muntar la seva companyia amb elements joventíssims i inèdits, tot just sortits de l'escola. Elements susceptibles de faisonar i disposats a obeir sense protestar totes les ordres que els siguin donades. Diaghilew també havia procedit així. I havia llançat la Pavlova, la Karsavina, el dissortat Nijinski, Lifar i tants d'altres que avui són cèlebres a tot el món. Boris Kochno també vol poder llançar i fer cèlebres els seus joventíssims ballarins, noies de quinze anys i noies de vint que, segons les referències directes que en tenim, són veritables meravelles. Tamara Toumanova, una gran virtuosa, Tamara Riabouinska, unes noies de tretze i catorze anys respectivament, i David Lixin, sobretot, són uns ballarins excepcionals que causaran sensació. Quant a

Kochno, Blum, Miró, Basil i alguns elements dels Ballets Russos

Le chant du rossignol, *Cimariosiana*, *Zéphyr et Flore*, *Les Matelots*, *Mercure*, *Le pas d'acier*, *Ode*, *Les Fâcheux*, foren muntats per aquest prodigiós ballari, que actualment dansa cobrant sous fabulosos, i que va anar expressament a Monte-Carlo des de Milà, on actuava, per a fer la coreografia del ballet de Joan Miró, el qual ha trobat en Massine un col·laborador absolut i entusiasta.

Jeux d'enfants ha desvetllat arreu una expectació fantàstica. A París, sobretot, no s'ha parlat aquests darrers temps d'altra cosa. Una legió de periodistes parisencs ha anat a Monte-Carlo a presenciar els assaigs. Entre aquests, hi havia el director de *Vogue* que vol dedicar dos números als Ballets de Kochno. El vescomte de Noailles, que sojourna a la seva villa de Hyères, es traslladà a Monte-Carlo per a veure muntar el ballet a Massine. I la princesa de Mònaco assistí també a alguns assaigs. Aquest ballet és l'especificació de diversos jocs d'infants: la baldufa, els cavalls de fusta, trompeta i timbal, bombolles de sabó, els quatre cantons, fet a amagar, saltar i parar, jugar a casats, etc.

Els Ballets Russos de Kochno han debutat fa poc a Monte-Carlo. Aquestes primeres representacions són una mena d'assaig general abans d'empendre la *tournee* per tot Europa. Diaghilew també ho feia sempre així. I el debut ha estat un èxit apoteòsic. Hem llegit retalls de premsa de Monte-Carlo que s'ocupen d'aquestes primeres representacions com d'un esdeveniment excepcional. Es pot dir que el tot París hi va assistir. El vescomte de Noailles invità el més selecte de la capital de França a la seva finca de Hyères per tal de presenciar el debut. Quantitat de *Vire Miró!* estentoris ompliren el Teatre de Monte-Carlo la nit de l'estrena de *Jeux d'enfants*.

Els Ballets Russos volien venir a Barcelona immediatament després de Monte-Carlo, abans de debutar a París, Londres i Berlín. Tenien intenció de fer ací deu representacions: del 10 al 20 de maig. Això era molt interessant per a Barcelona. Hauria estat un gran esdeveniment. Alguns amics de Miró hem fet gestions activíssimes per aconseguir-ho. Un dels homes de teatre més intel·ligents de Barcelona s'encarregava de tot. Però, després de molts dies de tasca desaconsellat rotundament. I ha calgut ajornar la presentació a Barcelona fins a setembre. A Barcelona no han vist res de la producció actual de Joan Miró. Ell creu que aquest ballet és el millor que ha fet. Això serà una bona ocasió per a conèixer la seva obra d'ara.

Joan Miró ens ha proporcionat totes les dades informatives que precedeixen. Aprofri-

a anar fins a la fi, sense negligir el més petit detall, disposats a jugar-nos-hi la pell. La música de Bizet és neta i precisa, claríssima com l'aire que a ple pulmó respirem a l'Escullera... He tingut una llibertat il·limitada i tothom m'ha secundat amb un sol home. Espero que farem una cosa tan sensacional com una cursa de braus o un combat de pesos forts. Aquesta meravella d'home que es diu Massine ha vingut expressament del Teatre de la Scala de Milà per a col·laborar amb mi. Ha fet prodigis de coreografia i ha trobat solucions per a fer dansar tot allò que jo li he donat. No cal oblidar que aquest home és l'autor de *Parade* i de *Mercure*, els ballets, de Picasso i Satie ambdós, que han mogut més rebombori, i del *Sacre du Printemps* de Stravinski: la coreografia de la represa de 1920, la primera de 1913 era del gran Nijinski. Bella performance! Massine és un home prodigiós d'una gran força magnètica, que electrifica ballarins i ballarines, fent-los treballar deu hores diàries. Hi ha hagut noies amb els peus dislocats i xocs al fetge. Quan Massine, acabada la seva tasca, se'n va anar a Londres, moltes de les petites dansarines ploraven... Tinc esperances que farem una cosa tan important com els tres ballets esmentats. Dansarins i dansarines, magnífics. I Kochno, una gran experiència teatral que m'ha servit molt. Ho he tractat tot com les meves darreres obres que ja coneixes. El teló, primer *crochet* que rep l'espectador, com les pintures d'aquest estiu, amb la mateixa agressió i la mateixa violència... Segueix després la pluja de *swings*, *uppercuts* i directes a tort i a dret durant tot l'espectacle — *round* de vint minuts — fent aparèixer objectes que es mouen i es desmunten en escena. No he descuidat res. Tanta importància hi donat a una superfície pintada de molts metres quadrats com la que atorga una dona al maquillatge de les seves pestanyes. Quant a ballarins i ballarines, malgrat l'absolut respecte que em mereixen i la profunda admiració que sento per ells, els he considerat com a formes i colors, mitjà d'expressió. M'interessa també fer constar molt especialment que la mateixa col·laboració que he trobat en Massine, l'he trobada en Boris Kochno, que m'ha ajudat en tot i m'ha donat absoluta carta blanca.»

SEBASTIÀ GASCH

Manifestacions. — La darrera gran manifestació del diumenge en pro de l'Estatut m'ha fet pensar en la psicologia de l'home que va a una manifestació. El manifestant és el subjecte que fa de vegades el màxim esforç personal per un mínim de vanitat personal. Aquest és un dels aspectes més nobles d'una manifestació. Per anar dins de la massa compacta d'aquestes arrelgades corruetes civils, un home de vegades s'ha de llevar molt més de matí que de costum, sobretot si és dia de festa, passa ja una mala nit, pensant en si el despertador anirà a l'hora, si la dona li tindrà els colls i els punys en la forma convinguda, si el café amb llet li farà mal, perquè se'l tindrà de pendre precipitadament i haurà d'anar rosegant la meitat del llonguet saltant de dos en dos els graons de la escala, si trobarà un taxi, si els tramvies aniran plens, si podrà reunir-se amb tal o tal amic; si seran puntuals, si tindrà de fer tant temps d'espera en el punt de reunió abans la comitiva no es posi en marxa, si plourà, si el reuma li pessigarà la cama, si les sabates li faran mal de caminar o d'estar dret tanta estona, etc., etc., etc. El manifestant passa una nit intranquilla, dorm poc i, després, ve tot el tràfec, totes les presses, tot el cansament, tots els visques, tot l'entusiasme.

Jo comprenc que un home que s'ha de casar passi una nit pessima i a punta d'alba ja li rissin amb uns ferrets els pèls de sota el nas i li estrenyin la civella de l'armilla fins a estrangular-lo, perquè l'home entre els ciris, la núvia i el capellà, té de representar una gran comèdia i la seva vanitat de nuvi s'apuntarà un èxit esclatant. Comprenc els sacrificis de l'home que ha d'etibar un gran discurs, fent gàrgares, privant-se de menjar carn de porc i resant mitja dotzena de parenostres perquè tot vagi bé. Comprenc els sacrificis dels arribistes, dels llepaamericans, dels raspallaculs, dels boxadors, dels taurons, dels gigolós, dels diputats provincials i els diputats a Cort, perquè tot el sacrifici, tota l'hora de maquillatge, de premsa, de perruquer, de biblioteca, de vilesa i de tombarella inconfessable, acaben per aportar a l'ànima de l'heroi una gran panera de vanitat o un guany positiu.

La religió cristiana, tan popular, tan democràtica, tan humil, va inventar el truc de les processons solemnes. I jo també comprenc els sacrificis del noi que va a la processó, comprenc que es deixi rissar i penitenciar per les germanes, que es posi unes horripilants sabates de xarol i que es posi uns pantalons acabats de premsa i corrents que acaben tivant-li brutalment a l'entre-cuix.

Tots aquests sacrificis es comprenen perfectament, perquè tenen el seu premi; cosa que no passa al manifestant, perquè en la manifestació s'anulla, desapareix la seva personalitat, la gent que hi ha als balcons no té ni temps ni esma d'adonar-se de la seva presència; els reporters, com que en una manifestació es tracta de milers, no apuntaran el seu nom en cap diari, el manifestant haurà fet la festa per ell tot sol, absolutament en secret.

El manifestant pateix, sua, és oprimat, és masegat, els peus li diuen prou, i aguanta. Perquè el manifestant treballa i es sacrifica desinteressadament, va per un entusiasme, per un ideal, per un sentiment que el fa passar per damunt de totes les molèsties. Les manifestacions són la cosa més noble ment democràtica, el manifestant és l'home que fa un acte democràtic per excel·lència, comparable a l'acte que fa dipositant el seu vot secret dintre una urna. Però les votacions no comporten tanta molèstia, s'hi pot anar fins havent dinat, encenen un puro i sense apressar el pas.

L'home que va a una manifestació com la del diumenge, sap que ell és una mera cèl·lula, és número pelat, de la quantitat enorme de massa humana que vol una cosa amb una sola veu col·lectiva, el manifestant és com si diguéssim un granet d'arròs, d'una gran plata d'arròs, en la qual fulgurà el pebrot vermell de les banderes, i les cuixes de pollastre dels penons opulents i historiatos, i el calamars lleptosos de les pancartes. Tot l'interès del manifestant no radica en la seva persona, sinó en el nombre de persones que com ell aniran a la manifestació, i com més gran sigui aquest nombre, com més litres de suor i més núvols de vapor transpirat i més vibració cardíaca, anirà creixent la satisfacció del manifestant i tindrà una satisfacció més íntima d'haver anat a engruixir la solemne riuada de barrets i pantalons.

Barcelona ha estat una ciutat de manifestacions magnífiques; del meu record n'he presenciat algunes d'aquelles que deixen satisfet. La Lliga en això d'organitzar actes d'aquesta mena hi tenia la mà trencada, i durant el temps del Directori, els catalanistes vàrem patir molt perquè no ens podíem manifestar en aquesta forma. Aprofitàrem l'enterrament d'alguns poeta per satisfer el nostre enderament manifestatori. Un cop vinguda la República, ens passàvem dies i dies manifestant-nos al mig del carrer, però d'una manera desordenada i olla, sense aquell ritme de timbal solemne, només seguint el ritme cardíac i les iniciatives personals. Entre aquestes manifestacions del carrer n'hi ha hagut alguna de trágica, com la del primer de maig de l'any passat, i jo confesso que ja començava a sentir l'enyorança d'aquelles magnífiques manifestacions organitzades a la plaça de la Cucurulla, amb aquella solemnitat ben pastada i ben proporcionada com un tortell.

La manifestació del diumenge em va demostrar que sense la Lliga es poden fer coses d'una gran qualitat, d'una gran simetria, d'un to noble i explosiu al mateix temps, perquè sembla que els de la Lliga a la manifestació del diumenge hi varen anar tan poc com varen poder, i s'estimaran més tancar-se al tanc del Bosc a cremar ciris a Sant Pancràs, protector dels sense feina.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

Creacions que són el complement de l'elegància masculina.

JOIER

J. ROCA
RAMBLA DEL CENTRE, 33 - PASSATGE DE BACARDÍ, 2'

GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES

FITÓ
BARCELONA

Jaume I, 11
Telèf. 11655

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR
Societat General Espanyola de Llibreria
Barbarà, 16 *** Telèfon 17218

FRAGMENTS D'UNA LLETRA

De Sevilla estant

Un dels nostres col·laboradors ha rebut des de Sevilla una lletra d'un amic seu. Com que reflecteix d'una manera detallada i amb ponderació l'estat del problema d'aquelles terres, a continuació en donem els principals fragments:

«No pretenc conèixer ben bé aquesta regió amb un any de viure a la capital i amb poca relació amb la gent del camp, que són els que toquen més la situació. No obstant, et diré el que vaig observant d'ençà que

re que a tot Andalusia estan igual. Concepció moltes famílies que han tingut de reduir el seu nivell de vida, tot i conservant el capital que tenen en terres. Però els beneficis de l'any passat han estat molt reduïts o gairebé nuls; i si s'allarga un altre any més aquest estat de coses, alguns quedaran en la misèria, perquè hauran de malvendre les terres. Quant als obrers, costa de saber si estan millor o pitjor que l'any passat; però a mi em sembla que si el conjunt pagat en jornals ha estat major, aquest

Mirant a fora

Mac Donald

Sembla que l'operació a l'ull dret que ha hagut de sofrir Mac Donald no ha tingut els resultats esperats. El primer ministre anglès no ha volgut fer cas dels consells dels metges i ha treballat sense planyer-se; per aquesta raó es tem que, malgrat la seva energia, no pugui passar gaire temps sense renunciar al poder.

Però, tot i el seu estat de salut, Mac Donald ha volgut anar a Ginebra a pendre part a les discussions sobre el desarmament.

No fa gaire, en un àpat d'antics combatents, el primer ministre va començar així el seu discurs:

—S'ha dit moltes vegades que la guerra és un doble assassinat, i això és fals...

Gran expectació que es tradueix en rumors. Però Mac Donald continua:

—És fals. La guerra no és un doble assassinat: és un doble suïcidí.

L'únic sobrevivent

Fa exactament deu anys que el món va saber, amb sorpresa, la notícia de l'acord de Rapallo entre els alemanys i els russos. En ocasió d'aquest aniversari, Brüning ha recordat la mala sort de la majoria de signants de l'acord.

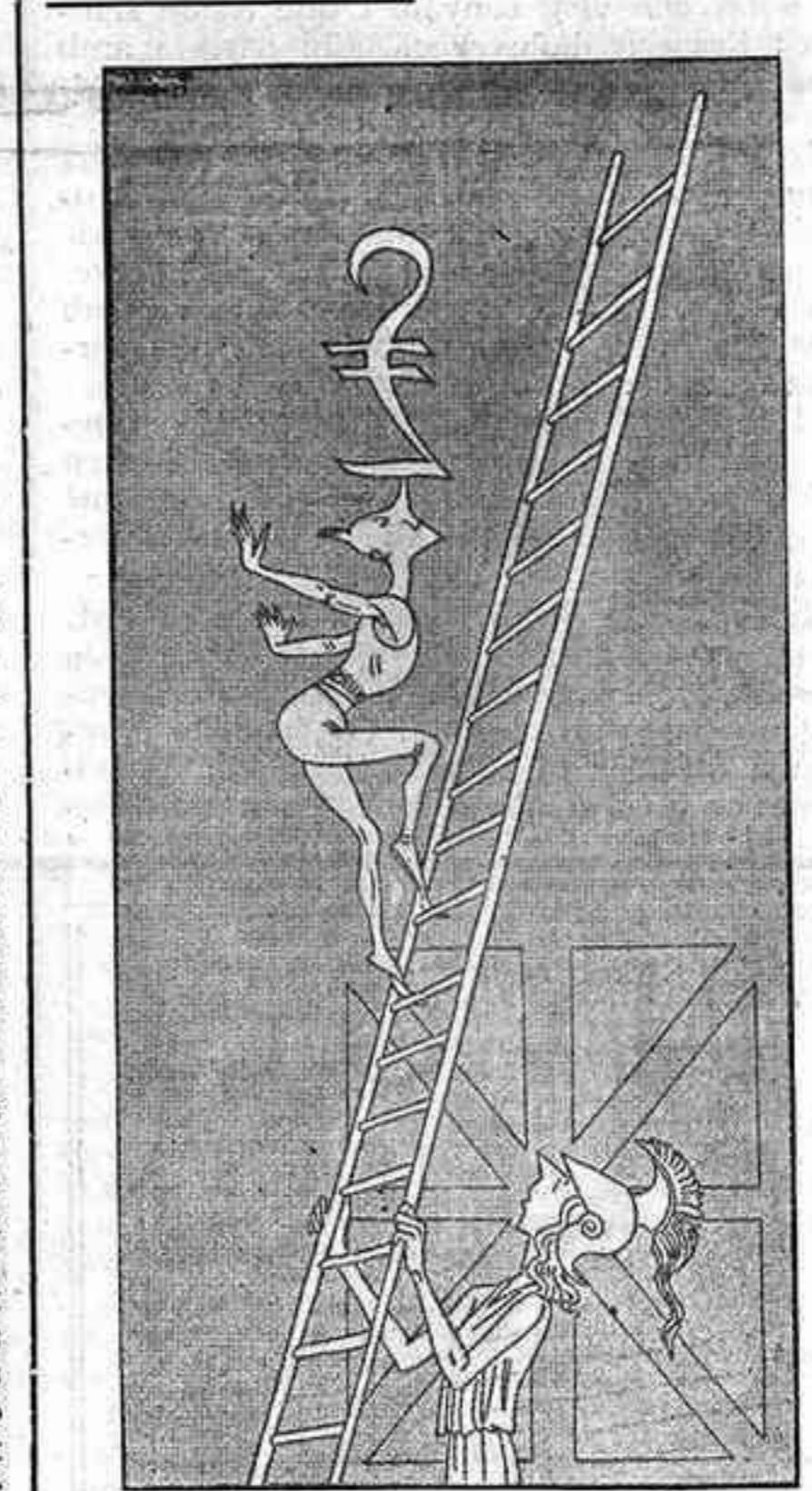
Rathenau, llavors ministre d'Afers estrangers del Reich, fou assassinat poc temps després. Von Maltzahn, més tard ambaixador d'Alemanya a Washington, morí en un accident d'aviació. Joffe, que després fou ambaixador dels soviets al Japó, es suïcidà. Kyassin, ambaixador a Londres, morí de surmenatge. Txitxerin, el cap de la delegació soviètica, és una ruïna: atacat de diabetis i lliurat als paradisos artificials. Rakovsky viu exiliat a Alma Ata, als confins del Turquestan xinès. Només Litvinoff segueix actiu i trempat...

El queixal del seny

A una tombola benèfica organitzada per una de les seves intèrpretes favorites, Emma Grammatica, Gabriele d'Annunzio ha contribuït amb diversos presents, un d'ells un queixal del seny.

«He arribat a una edat — escrivia a Emma Grammatica, justificant-se — en què ja no es té necessitat de dents, però sí de molt de seny.»

La lliura s'enfila

Britània.—Mentre no li passi res! (Kladderatsch, periòdic nacionalista, Berlín)

Complots

La dona de Ludendorff, que escriu unes coses tan divertides com les del seu marit, acaba de publicar un llibre, del qual es diu que ja s'han venut trenta mil exemplars, sota aquest títol sorprenent: El crim inexistència contra Luter, Lessing, Mozart i Schiller, on revela que aquests quatre gran homes han estat víctimes de diversos complots judaics i maçònics. Luter fou emmetzinat per Melancthon; Lessing, per Moses Mendelssohn; Mozart, per l'italià Satriani.

Però el descobriment més sensacional és el de la mort de Schiller, assassinat per Goethe, el seu íntim amic, però francmaçó.

Segons frau Mathilde Ludendorff, les lògies han rodejat fins ara aquestes morts, i les d'altres alemanys no tan importants, d'una espessa teranyina de llegendes. Però la veritat de debò és la que ella explica. Si de la Ludendorff depengués, Alemanya no s'hauria disposat a celebrar el centenari de Goethe, sinó a pronunciar una condemna postuma contra l'autor del Faust.

El misteriós opositor

A la Cambra italiana passa una cosa estranya: Mussolini no té unanimitat en les votacions, quan aquestes són secretes. Qui és el parlamentari que manifesta així contra el Duce? No s'ha pogut saber.

Quan la votació és pública, el misteriós opositor s'abste o vota en pro, i llavors hi ha unanimitat.

Per això Mussolini demana, cada vegada més sovint, votacions públiques.

LES ELECCIONS ALEMANYES

Primera impressió

Quatre cinques parts del país han tornat a votar aquest diumenge. Prússia, Baviera, Wuttemberg, Anhalt i la ciutat lliure d'Hamburg han elegit diumenge el seu govern. Aquestes eleccions, sobretot les de Prússia, tenen per Alemanya una importància transcendental, decisiva. Al «Landtag» o govern de cada país correspon l'administració, la justícia, l'ordre i l'ensenyança. El fet que aquestes atribucions passin del control d'un govern d'esquerra a un de

cions, que donarien així com així un resultat favorable a Hitler, o encarrregar a aquest que formés govern.

La idea, la possibilitat d'un govern amb Hindenburg a la presidència i Hitler a la cancelleria, havia pres cada dia més força en el panorama de la política alemanya. Per que s'ha de negar el dret a governar al partit polític més fort d'Alemanya? Ultra això no deu oblidar-se que Alemanya evoluciona cada dia més vers una tendència nacionalista. Entre el que Brüning i Hitler representen hi ha molt poca diferència: un petit matís de procediment i d'actuació. Brüning és partidari de la moderació; Hitler de la violència. Però en el fons els dos persegueixen el mateix fi; els dos actuen impulsats pel mateix patriotisme i pel dolor de veure el seu país en una situació desesperada, insostenible per més temps. La situació dramàtica d'Alemanya, els sis milions d'obrers parats, ha unificat la psicologia política del país per damunt de la ideologia dels partits. La concepció de les realitats nacionals va esborrant les diferències entre els partits; els caires són menys acusats, menys vius. Entre un nacionalista i un comunista, ideològicament, no hi ha a Alemanya diferència quan es tracta de les reivindicacions nacionals. En aquestes circumstàncies no és d'estranyar que el corrent d'estructuració o d'assimilació hagi convergit en el partit que sintetitza les reivindicacions més extremes del nacionalisme alemany. En el segon torn d'escrutini per les eleccions presidencials un milió de comunistes votaren al candidat feixista. Potser creient que així acceleraven el principi de la fi. En tot cas no deixa d'ésser un fet significatiu, que demostra l'estat polític d'Alemanya en aquests moments.

Hitler revistant els seus

dreta té una importància cabdal no solament per a l'esdevenidor polític del país, sinó també per a la política europea.

Tret de Baviera, on han triomfat els populistes catòlics, els hitlerians han guanyat a tot arreu. Prússia, que ha exercit sempre l'hegemonia en la confederació alemanya, ha estat fins ara el baluard de la República. Dotze anys seguits ha estat el govern de Prússia a mans dels partits de la coalició de Weimar, socialistes i centre. El president Braun i el ministre de justícia Severing són les dues figures més significades de l'Alemanya republicana d'avui. La dissolució de les tropes d'assalt de Hitler i de tota la seva organització militar fou obra de Severing, inspirador de totes les mesures contra el feixisme i el defensor més aferrissat del règim republicà i democràtic a Alemanya. Si de Hindenburg s'ha dit que era el defensor moral de la Constitució, de Severing podríem dir que ha estat el seu defensor material a Prússia. Prússia era, per tant, en ocasió d'aquestes eleccions, la clau política d'Alemanya. S'ha dit que si el baluard de la social-democràcia, si la policia de Berlín queia a mans dels nacional-socialistes, hi cauria tot Alemanya.

El pronòstic electoral eren favorables als nacional-socialistes, contra el que es deia en alguns diaris estrangers. En les últimes eleccions presidencials Hitler obtingué a Prússia exactament el 36'8 per cent dels vots emesos. Això lluitant contra Hindenburg, contra un front format des dels socialistes o marxistes fins al monàrquic senyor comte de Westarp, passant per totes les graduacions del centre. Quant a diumenge darrer, la situació es veia molt diferent. El front format circumstancialment al voltant de la figura de Hindenburg havia estat desfet. Dinou partits, dinou llistes, es presentaven en aquestes eleccions. Això afavoria sens dubte els nacional-socialistes. No es veia probable que obtinguessin una majoria absoluta, i no l'han obtinguda. Però és possible que amb la col·laboració dels nacionalistes de Hugenberg i algun altre dels partits de dreta (partit econòmic, partit popular, etc.) pugui Hitler formar un govern de concentració a Prússia.

Quina serà la situació d'Alemanya en aquest cas? Podrà la coalició socialista-catòlica-democràtica continuar al govern d'Alemanya si Hitler té el de Prússia i el d'altres Estats del Reich? És molt probable que no. Llavors quedarien dos camins: dissoldre el Reichstag i convocar noves elec-

fiatiu, que demostra l'estat polític d'Alemanya en aquests moments.

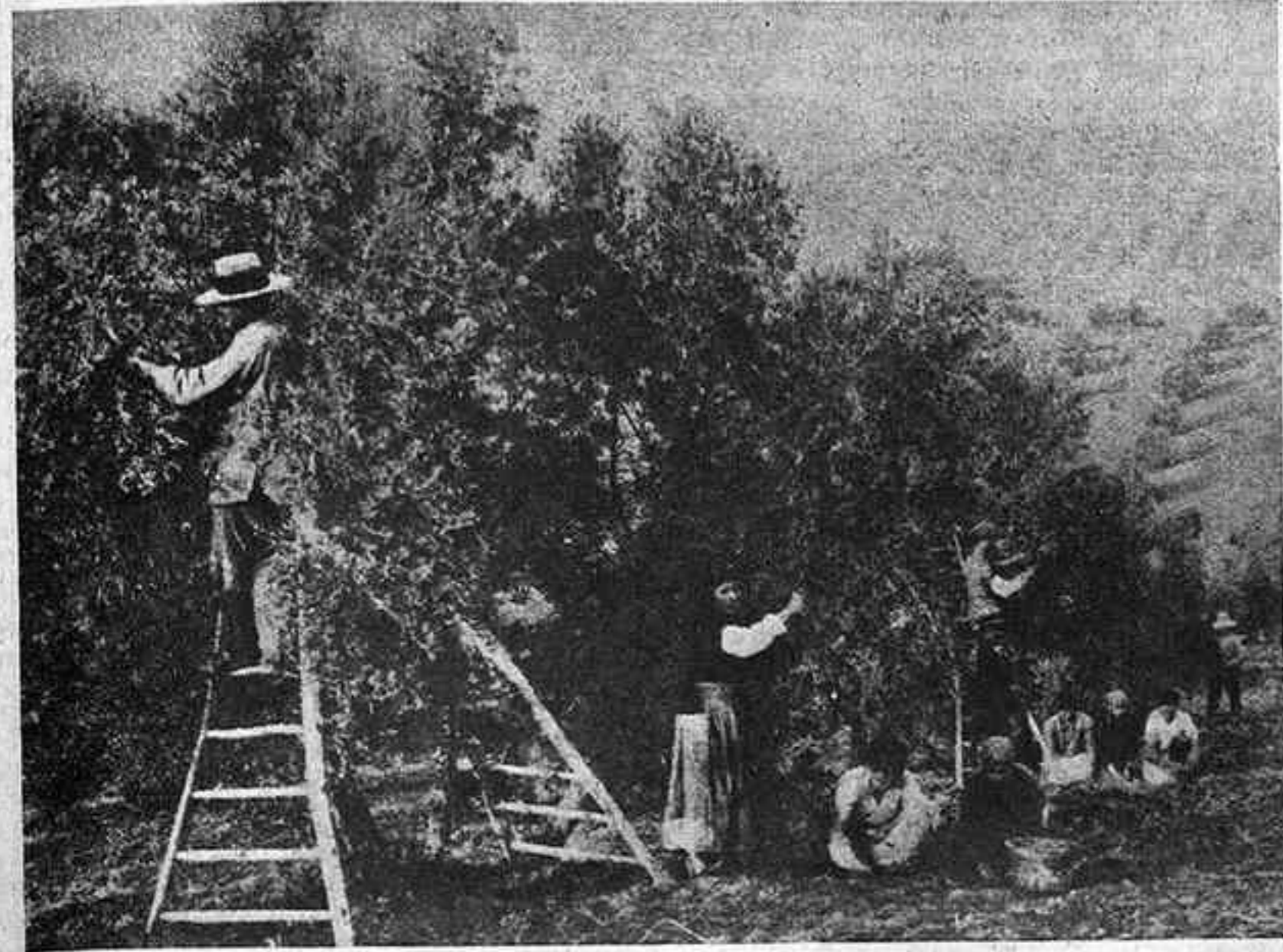
Un govern nacional-socialista, o de concentració nacionalista, ja era gairebé una eventualitat amb la qual es comptava a Alemanya, i no era cap secret per ningú que alguns elements del centre, i potser també del govern actual, estaven més disposats a deixar governar a Hitler que continuar sentint-se tolerats pels socialistes o marxistes. D'altra banda, Hitler no ha obtingut la majoria absoluta. S'aliarà amb els populistes catòlics, és a dir, es reconciliarà amb Brüning?

Mentrestant el partit socialista, que recull l'essència de la veritable Alemanya republicana i democràtica d'avui, posa en joc tota la força, desplega tota l'energia per a salvar el règim democràtic d'una mort segura. El moment és d'una gran transcendència. El nacional-socialisme o feixisme respon cada dia més a l'estat psicològic del poble alemany. No falta gaire perquè aquesta part sigui la majoria. Però el fet és que falta, i, per tant, no hi ha govern possible sense un reequilibrament de les coalicions actuals. Com es resoldrà aquesta situació, és la incògnita que es planteja.

O. A.

Berlín, 24 d'abril.

Advertisement for 'SERVEI ELECTRIC PER A AUTOMOBILS' featuring 'Exide' accumulators and 'GARAGE ELECTRIC'.

La collita de l'oliva

m'hi dedico. L'agitació del camp andalús no és cap cosa nova; llegint als diaris els fets d'ara fa trenta anys, es troben moltes de les coses que ara passen, i fins em penso que es podria establir un paral·lisme entre l'agitació al camp andalús i la de l'anarquisme barceloní. Que ambdues es produïxen sempre que per alguna causa es debiliten els ressorts de l'autoritat.

El que primer crida l'atenció és la poca afició que els andalusos tenen a manifestar-se públicament. D'aquelles aglomeracions que a la nostra terra veiem pels carrers quan es produeix algun moviment polític, ací no se'n té la més petita idea; pots preguntar a X. com eren les manifestacions dels dies 14 i 15 d'abril, als dos dies d'haver obtingut els republicans una majoria aclaparadora a les eleccions de regidors. Ara es va començant la reacció, que no s'observa en les classes mitges com jo esperava, sinó entre les classes que fins ara s'han considerat com les elevades, i que amb això demostren que conserven encara bones qualitats i que no es resignen a perdre la situació privilegiada que han tingut fins ara. Però van una mica desorientades i no es pot precisar cap a on es dirigiran; és trist haver de reconèixer que enyoren la monarquia, però jo crec que si la república pot restablir el joc normal de partits de manera que tots hi puguin veure un bon esdevenidor, el nombre de monàrquics quedarà bastant reduït.

Es nota també molt pànic i desanimació, no del tot injustificats; encara que jo crec que són excessius. Amb això del pànic passa que de tant parlar del que té de venir, els mateixos revolucionaris es veuen obligats a donar algun cop per no quedar en ridícul, deixant-lo sense fer quan tothom n'ha parlat i fins s'ha fixat el dia i l'hora; com va passar així amb la vaga general del 25 de gener. És cert però que ens en preparen alguna, i amb la poca experiència que ja hi començo a tenir, puc assegurar-te que es prepara per a molt aviat; si no la fan serà que ho han abandonat, però que la projecten, no n'hi ha cap dubte. No obstant, en els dies del Dijous i Divendres Sants, en els quals la tradició era més forta que el pànic, ja has vist com després d'haver intentat amb mitjans energics almar la gent, no ho van aconseguir, i immediatament després de l'alarma que es produïa a cada adreça, el públic circulava com si res.

La indisciplina social ha provocat una mica de misèria a algunes parts. Això és cert, encara que llegint-ho als diaris t'assabentes solament dels llocs on les coses van més malament, i seria una equivocació creu-

any, i s'ha repartit entre el mateix nombre de persones, a cada una n'hi ha tocat més.

Als propietaris se'ls pot agafar fàcilment perquè tenen la fortuna que no es pot amagar, però com que els industrials i comerciants ja poden dissimular els seus negocis, en no fer beneficis han paralitzat totalment les seves activitats, i això fa molt mal al país. Actualment fa pena veure el port de Sevilla gairebé paralitzat. Però has de tenir present que enviar una mercaderia per aquest port surt tan caríssim, que algunes cases d'importació que tenien Sevilla com a punt central d'entrada dels gèneres, han buscat un altre lloc que els sortís més a compte. La causa del preu elevat a què surt el port de Sevilla, és més per la baixa del rendiment dels obrers carregadors que no pas per l'alça dels jornals, que ja és prou exorbitant.

Aquesta baixa del rendiment dels obrers és general a tot Espanya, però tinc entès, per les meves referències, que enlloc no ha estat tan marcada com aquí. Aquest és el país de la clàssica indolència, i ara tenim una ocasió molt bona per veure que són les inclinacions naturals de l'andalús quan té una ocasió de fer el que li dona la gana. No li interessa guanyar molt; però li interessa vagar tot el dia mentre tingui el pa assegurat i les seves necessitats, que no són gaires. Hi ha, naturalment, excepcions, com a tot arreu.

Per aquesta mateixa indolència no li interessa la reforma agrària. I no t'exagero si et dic que la reforma agrària interessa molt menys a la gent que qualsevol xafarderia sobre els «enchufes» o notícia equivalent. De la reforma agrària ni se'n parla. Me n'informo molt més per la premsa de Barcelona o la de Madrid que per la de Sevilla. A l'obrer no l'interessa gens; no hi ha dubte que al principi el pensament que les terres serien d'ell el va il·lusionar; que se li va prometre és cert, perquè jo encara he vist aquest estiu cartells de propaganda electoral dient: «Trabajadores! La República os hará propietarios de las tierras que cultiváis.» Però ara s'estima molt més fer de parado o de reparatido, que són dos procediments de fer-se un dret tot els dies amb un mínim d'esforç, que no buscar-se mals de cap. Naturalment que jo suposo que si anàvem pels pobles preguntant a la gent si voldrien ésser els amos dels cortijos et dirien que sí; però d'això a preocupar-se o a fer el més petit esforç per aconseguir-ho hi ha un abisme que no crec que vulguin passar els obrers del camp... mentre tinguin el seu dret de parados o de reparatidos. No ho estranyaràs quan tu mateix em dius allò del consum d'orxates i xarops.

Al propietari ja l'interessa més la reforma agrària, però aquí ningú no creu que s'arribi a implantar. Als que realment ha afectat, però, són una petita minoria, són els que tenien procedents d'herència o bé de compra, terres de señoría, però aquests, com els dels famosos latifundis, són tan pocs que no modifiquen la situació del problema. L'home del dia ha estat un quant temps En Ventosa, que va donar una conferència patrocinada per la «Federación Económica de Andalucía», que ha estat un èxit, tant pels elogis dels seus partidaris com per les crítiques dels socialistes, buròcrates i, en general, de la gent addicta al govern.

Al mateix temps que la indolència, ha enviat el país la despreocupació. Suposo que ja saps l'assalt dels xalets d'Heliòpolis (que a conseqüència d'això se'n diu ara «Sinvergonzopols»), que ha acabat a l'últim que els ocupants dels xalets s'han avingut a pagar des del primer de gener; no l'endarrerit. L'assalt de l'Hotel Eritaña, que ha acabat llençant el governador al carrer tots els que s'hi havien instal·lat i posant una parella de guàrdia civil perquè no hi tornin a entrar. I després de tot això, els mateixos de sempre s'han instal·lat en uns xalets deshabitats que hi ha a un barri que se'n diu el Nervión o la Ciudad Jardín, i no hi ha manera de fer-los marxar. I que cada vegada que es va a posar remei a aquestes ocupacions il·legals, els sindicats amenacen amb vagues generals, etc. També et podria parlar d'alçaments comunistes; fets isolats per ara, però que demostren un origen comú i que s'han produït fins en llocs que tenien fama d'ésser els més pacífics del món...

Advertisement for 'SASTRERIA CAMISERIA F. VEHILS VIDAL' featuring suits and tailoring services.

Advertisement for 'CAMISERIA FITO' featuring shirts and tailoring services.

Large advertisement for 'Viatges Marsans, S. A.' offering travel services and train tickets.

L'ACTUALITAT

A propòsit de les estrenes

Havíem quedat que no parlàrem d'El carter fins que no fos presentat en projecció corrent, però com sigui que una errada ens feia parlar de la número passat de la immobilitat de la càmera en aquest film de King Vidor, l'avinentsa d'esmenar l'error sembla que ens inviti ara a reparar-ne.

Naturalment que el que nosaltres volíem dir era tot el contrari del que es llegia. Dèiem que la mobilitat incessant de la càmera contrabançava eficaçment la immo-

els arguments actuals els actes de violència. La revifalla dels films de gangsters és un fet que ha estat força comentat. Però el més xocant és que hi ha una pila de films que tracten d'establir un corrent de simpatia entre el públic i el delinqüent. No és difícil trobar-ne exemples, fins a tres, en una sola setmana d'estrenes. Títols? *Cel robat*, *Malvada*, *Cisco Kid*. Heus ací que els psicòlegs poden trobar en aquesta constatació un camp fèrtil a llurs reflexions so-

Elissa Landi

bilitat del subjecte dramàtic. I així podríem ara dir, aclarint aquest judici, que la càmera amb la seva agilitat constant, moviment agilitat a la captura de la imatge significativa, interpreta el drama descobrint, sota l'aparent fixació externa, una pulsació dramàtica intermitent. L'emoció neix en l'espectador en participar personalment d'aquella trajectòria que a tot instant realitza l'ull impersonal de la càmera. I pessem, tot considerant com és creïble en aquest sentit el treball de King Vidor, quina cosa més incompleta fóra una història del cinema que no dediqués un llarg capítol a examinar les successives adquisicions expressives que ha significat aquesta possibilitat de moure la càmera, possibilitat que es revela d'una fecunditat avui inesgotable.

També ens referíem en el número passat a aquella democratització de la fantasia que realitza el cinema. És un problema la solució del qual nosaltres no tenim, saber si aquesta fantasia és nociva o sana. Si els desigs que en avorren la vida provoquen aquella fantasia, i que en el cinema troben el camí lliure d'obstacles, reben del cinema una satisfacció o una exaltació. És a dir, si hi ha purga o bé, al contrari, excitació.

Reflexionant sobre aquesta qüestió, no podem menys de constatar com sovintegen en

bre les necessitats sentimentals de les multituds.

Cel robat és la història d'un noi que, fatigat de viure miserablement, roba cinc mil dòlars amb l'objecte de viure intencionalment una vida de plaers i amb la intenció rodona de suicidar-se un cop acabats els diners. Naturalment que després d'haver conegut els plaers de la vida, no té res de particular veure el noi canviar de pensament i decidir-se a viure, pobre i tot, amb una noia que bé s'ho val, com és ara aquella que interpreta Nancy Carroll.

Malvada és un film més substancial. És un film d'Allan Dwan ple d'incidentes. I és que el públic del cinema té avui la sensibilitat tan desballestada que refusa tota classe d'arguments simples. Cal doncs més d'una vegada malbaratar una idea per la necessitat de multiplicar-ne els incidents d'ocasió. Un debut brillant i suggestiu, unes bones escenes de presidi i també una colla d'excel·lents actors que presideix honorablement Elissa Landi, l'artista tan sensible que vàrem tenir la sorpresa de descobrir en *El carnet groc*. Allan Dwan, que és un home de talent, fa visible aquest, més en algunes qüestions de detall i d'interpretació que en l'argument pres en conjunt, el qual dona massa sovint un so poc veridic.

Cisco Kid és un film cavallístic, amb molts més petons, de totes maneres, que cavalls. Només en parlem perquè en aquest film Conchita Montenegro brilla d'una manera esclatant. La seva bellesa, bella càlida i meridional, ha trobat un fotògraf adequat. I que consti, sabem perfectament que ella és de Santander. El seu treball s'afina i sembla que ara ja parla l'anglès. És una dona de la qual els americans poden treure un gran partit. En mig de la confusió de bellesa anglo-saxones, Conchita Montenegro no té parió.

J. PALAU

CINEMA D'HOMES LLIURES

Un film de René Clair

Encara que jo no sigui massa amic de teoritzar sobre el cinema, tampoc deixo de reconèixer que és un tema que es presta a moltes reflexions. Com diu Jules Romains dins el prefaci de la seva darrera obra *Les hommes de bonne volonté*: «...les ressources du cinéma, arrivés à l'âge adulte, sont venues répondre au besoin qu'éprouve l'esprit moderne d'exprimer le dynamisme et le foisonnement du monde où il plonge.» Inútil discutir-ho; estalviem-nos l'enutjós pler de la preeminència del cinema damunt les altres arts; però ningú no pot contradir-nos si diem que és l'art més peculiar dels nostres dies.

I amb això n'hi ha prou.

Un film és, doncs, una obra d'art i, per tant, susceptible de rebre l'aplicació dels preceptes de l'estètica. I no una art indeterminada; sinó aquella que s'adapta més a la necessitat d'expressar el dinamisme multitudinari del món actual. Per això, sense voler, s'ha trobat que, de la reproducció més o menys hàbil de novel·les roses, anava acostant cada cop més el seu contingut al de la literatura moderna.

L'últim film de René Clair, *A nous la liberté!*, n'és un exemple: la naturalesa dels recursos que empra; el biaix que pren l'argument; la tendència a la metafòra acrobàtica (cant dels ocells interpretat per veus de dona), el fan germà de les obres literàries actuals, les quals es diferencien de les immediates anteriors en què han rebut el cop d'atac del sobrerrealisme, sense abjurar, per això, d'una certa coherència i mesura.

També aquesta modernitat pot observarse en els «objectes» que hi surten; són els d'última hora: fàbriques tailloitzades, mobles tubulars, etc., o bé coses humils i tronades, presons, bars carrincons, guardes de pau, vistos amb l'ull de la ironia agre-dolça.

No obstant hi ha una qualitat ben francesa en aquest film: una mena d'alegria que els francesos es passen de pares a fills, com un bon vi o conyac, i que és de sempre; l'esperit d'observació s'hi associa amb una mena d'esperit de finesa que els impedeix en un deliri trist i feixuc, com a molts films alemanys, plens de candor i meticulositat avantguardista; interessants de tècnica, però una mica infelïços per dintre. Dirieu que són fets per gent que no sap que tant pot fer riure un avió com una carreta de bous.

Tampoc hi ha l'ostentació niquelada i pueril dels nordamericans que sempre surten de la capsà i fins quan van deixats, perquè el paper, ho exigeix, estilitzen i estendarditzen.

I, si deixant l'Occident passem a Orient, veurém tot seguit l'avantatge de l'humor de René Clair sobre la plúmbea pedanteria enregistrada dels russos... Oh, aquella pràctica a mostrar ments cansants!, aquella monotonía de quadro plàstic que tenen totes les

escenes! I, qui no es revolta davant del folch-i-torisme roig dels arguments, veritable esquer per a ús de papanates carregats d'ignorància i de paciència.

En front d'aquestes manifestacions d'esclavatge del cinema rus amb la seva credulitat en les màquines i els polls i amb el vicí que tenen els seus actors d'esborrar-se sempre en un conjunt com si no tinguessin vida individual, o l'altre esclavatge, pitjor encara, del cinema nordamericà, dels homes encargats pel estandard, l'obra de René Clair, tan sensible, tan alegre, tan europea, ens

«A nous la liberté!»

fa tot l'efecte d'un cinema d'homes lliures, que no han renunciat a la flor de la vida; anar un xic pengim-penjant, viure un xic pel seu compte i riure per sota el nas; que saben que l'únic que val és «l'home»; que les exigències de la vida, sigui dins una caverna o dins un taller tailloitzat, a peu o a màquina, són cosa fatal, que hem d'acceptar, però sense encaterinar-nos-hi; sense perdre la llibertat agíl de l'esperit.

ROSSEND LLATES

Ja ho sabeu...

—que l'operador Harry Grey ha fet un reportatge sobre el contraban a la frontera franco-espanyola, que s'ha projectat a París?

—que Fedor Osep, acabat ja el film tret d'*Els germans Karamazov*, en prepara un altre: *Nits de París*?

—que el darrer film de Pabst és *Atlàntida*, tret de la novel·la de Pierre Benoit?

TIVOLI

2.ª SETMANA del gran film espectacular

Realitzat amb la cooperació de la ARMADA NORDAMERICANA pel director FRANK CAPRA amb JACK HOLT, RALPH GRAVES i FAY WRAY

Producció: COLUMBIA PICTURES Distribuïda pels ARTISTES ASSOCIATS

EN PREPARACIÓ: Entre noche y día

Film d'intriga parlat en castellà

Producció: FAMOUS PLAYERS GUILD. dels ARTISTES ASSOCIATS

FANTASIO

L'èxit de l'any!
La pel·lícula més bella i més suggestiva

— AVUI —
ESTRENA

Janet GAYNOR
Charles FARRELL
en
DELICIOSA
PRODUCCION FOX

Direcció:
David Butler

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat, plaça de la Catedral i carrer de Santa Llúcia, 1, "Casa de l'Ardiaca", tots els dies feiners de 9'30 a 1'30.

Jackie Cooper

El petit gran artista que hem admirat fa poc, es presentarà aviat en

El Pilluelo

Film dirigit per Fred Niblo

Avui i tots els dies en
CAPITOL

Nacida para amar

per Constance Bennett
VEGEU-LA I ENS AGRAIREU EL CONSELL
Horizontes dorados
per HELEN TWELVETREES
i WILLIAM FARNUM

Produccions Sonores P. D. C.
Exclusives Cinnamon Film

EL TEATRE

Fi de temporada

Divendres passat, en la funció celebrada a Romea a benefici de Maria Vila, fou reposada l'adaptació feta fa onze o dotze anys per Ventura Gassol i Puig i Ferrer del drama sicilià *Malta*, de Luigi Capuana, sota el nom de *Joana, l'embruixada*, un drama amb totes les característiques de la seva escola, esgarriós i truçulent, carregat de

empresaris, qui insulta copiosament els crítics, qui se les emprèn contra els actors, contra els directors d'escena, contra els decoradors, contra els locals, contra els horaris, contra tot plegat.

I ens temem molt, la veritat sigui dita, que, amb tot i que no podem negar certa part de motius a l'un i a l'altre que els porten a parlar com parlen, no els pugem donar la raó. Allò que se'n diu culpa, la culpa d'aquesta manca absoluta de viabilitat del nostre teatre, potser no la té ningú en particular. Més aviat és atribuïble a un grapat de causes generals que pesen avui damunt els teatres de tot arreu del món, de les quals es ressent més el nostre per les moltes diverses incidències que graven d'un quant temps ençà sobre la nostra vida ciutadana.

La bona fe no es pot negar a ningú. Hem de pensar que cada u hi fa tot el que pot i que no hi ha ningú — empreses, autors, actors i crítics — que vulgui ensorrar el teatre català, i amb ell mateixos, per pura maldat o per una insana obstinació a rebutjar tantes idees lluminoses i panaces infalibles com s'ofereixen per tots cantons. La única causa de la misèria del nostre teatre actual és que el públic n'està completament desafectat. Malgrat que la gent s'aglomera en un moment donat, vibrant d'entusiasme i disposada a emocionar-se tant com calgui per un esdeveniment teatral, sigui una estrena, sigui un comiat — més si es tracta d'un comiat, i com més patètic, millor —, un públic de teatre català no existeix d'una manera normal i quotidiana.

Formant part del públic d'aquelles ocasions, llevat de l'element d'alluvió aportat per la propaganda, hi veureu sempre les mateixes persones que trobareu en tota classe d'altres avinenteses menys importants, persones que, comptat i debatut, són en un ben petit nombre i a les quals seria potser abusiu de demanar que aguantessin les temporades elles soles, anant cada dia al mateix teatre a veure el mateix espectacle.

I és aquest l'únic públic que el nostre teatre té a Barcelona. Un públic tan addictat i fidel com vulgueu, però que necessàriament no pot tenir cap extensió. El públic d'aquests espectacles no s'aglutina a base de fidelitat i d'adhesió, sinó damunt d'una afició difosa i general en tot el poble. I això és el que fa sostenir-se les companyies, el que fa aguantar les obres i continuar les temporades. L'afició al teatre català, en comptes d'ésser una cosa difosa entre la nostra gent, només existeix en una ínfima part d'ella.

No hem de voler ara recercar les causes d'aquesta desafecció que constatem, encara que per a nosaltres es poden resumir en una: provincianisme i manca de catalanització en el nostre públic de teatre. Ni tampoc cal parlar de la qualitat de les obres, de treball dels actors, de les condicions de presentació ni dels preus de les localitats. A Barcelona estem aguantant temporades senceres diverses escenes del més insuls, del més anodí, del més banal i del més poc solista teatre castellà, amb obres, actors i presentació molt sovint inferiors als catalans i a preus molt sovint superiors als dels nostres locals. I aquestes temporades es sostenen no amb públic foraster precisament.

I és més trist de considerar això ara que els catalans estem a punt de reprendre el lliure joc de la nostra vida civil. Amb la inexistència d'un teatre normal autòcton, els catalans ens trobarem amb un buit en la nostra cultura, en la qual faltaria aquest importantíssim element. Ens trobarem amb una vida social mancada d'un dels seus elements que més qualitat podria donar-li.

I encara que les nostres institucions apleixin amb la seva funció protectora aquesta manca d'adhesió del públic, si no arribem a crear aquesta adhesió tot es podrà donar per perdut. Per això Ventura Gassol, que va voler parlar com a Conseller de Cultura de la Generalitat, en exposar-nos els projectes que té el Govern de Catalunya en aquest sentit, ens pogué dir que si el poble no s'hi interessa, tot l'esforç que des de dalt es faci no passarà d'ésser pur tràmic burocràtic, sense arrel en la vida del país.

JOAN CORTES

N. B. — Per alguna cosa que hem sabut després de compost el present article, sembla que la perspectiva s'ha aclarit una mica quant a l'acabament de la temporada per la companyia Vila-Davi, que segurament s'allargarà fins al termini normal. Aquestes notícies, que ens donen gran satisfacció, no destrueixen, però, les consideracions que fem sobre el capteniment del nostre públic. Tant de bo que el fet que motiva aquesta nota — sobre el qual, de moment, no podem ésser més explícits — serveixi d'estímul amb el seu exemple per augmentar l'interès general envers el teatre català.

El "lied"

En els actes de commemoració del centenari de Goethe, els *lieder* tenen un dels llocs més vistosos. Totes les cançons i les balades de Goethe han excitat la inspiració dels millors músics.

En el Palau de Pedralbes, l'Institut-Escola de la Generalitat de Catalunya va organitzar una sessió en la qual la cantant alemanya Margarete Zoll, amb espiritual intensitat, va cantar *lieder* de Schubert i un de Wolf, compostos damunt poesies de Goethe.

En representació del Comitè gestor, Ramon Borràs-Prim va llegir un estudi de la gènesi i l'evolució del *lied*, en conceptes concentrats en poques paraules. La lògica de les formes musicals no és la mateixa que la lògica de les formes de la raó, encara que l'abstracció, que és llei de la música, ho sigui també de la suggestió literària, i que les imatges, que són l'ànima de la poesia, excitin la concepció de les idees musicals. Però ve un moment, en la història de les formes artístiques, en el qual la intel·ligència, fent-se sensible, ofereix la literatura a la música i aleshores dues ànimes són en una sola acció: l'expressió lírica en la poesia i l'expressió lírica en la música, engendren el *lied*; el *lied*, que té per estructura estètica el canó clàssic, conviuint amb el romanticisme suau de la balada alemanya.

Quan altres literatures han produït *lieder*, ha flaquejat l'equilibri que hi aguantava el clàssicisme: com en el *lied* fet de literatura francesa i fórmules musicals racionalistes; com en el *lied* italià, ressonant d'un ritme vegetatiu de guitarra. Però totes les preceptives de música han manllevat el nom de *lied*, per assemblar-se, almenys per analogia, a la forma autèntica alemanya.

Goethe va crear la balada, d'un sentit més humà; els músics se'n corprengueren, i cap poeta no ha estat més cantat en les seves poesies. Ja en els seus començos els músics alemanys ho percebieren; però la música és art d'expressió última, i la balada

Margarete Zoll

de Goethe — expressió lírica en la poesia i en la música — tardà a consolidar-se. És per aquesta raó que les balades de Beethoven no són clàssiques, perquè foren massa primeres, i ho són les de Schubert, per ésser darreres. Entre els dos, hi ha Schubert, que va crear la forma de la balada amb música. És pot resumir dient que en Beethoven falta el lirisme pur; en Schubert, l'expressió lírica és en el cant, i finalment, en Schubert, el lirisme ha penetrat en l'harmonia.

A Catalunya, el *lied* ha pujat de la tonada popular a la cançó de sentit popular, per tendir a expressar, finalment, en línies netes, l'emoció intel·ligent.

Aquests són els conceptes, justos i profunds, que Ramon Borràs-Prim, d'una manera clara, però precisa i concentrada, va exposar i que nosaltres hem volgut comentar.

Margarete Zoll va cantar *Nocturn del caminant*, *Lament del pastor*, *Rosa de marge*, *Amor sens treva* i *El rei dels verns*, balades i cançons de Schubert, amb un tal sentit del *lied*, que oï-la era una lluminosa explicació de la teorització feta per Borràs-Prim, abans; i amb una tal musicalitat, dotada de psicodisi i vida, que els oients foren encadenats a la seva veu i a la seva expressió penetrant.

JAUME PAHISSA

Cançons de moda

Si el jazz, en lloc d'ésser una institució d'ordre musical fos una associació política, podria dir, com deia abans la Lliga Regionalista, que en el jazz hi cap tothom. I li seria fàcil demostrar-ho? veuríem com tot el folk-lore sentimental dels negres de Virgínia, primer, com les cançons dels *cow-boys* del Far West, després, com les llanguides melodies de les illes oceàniques, més tard, i, finalment, com la mandrosa música cubana, han passat per l'ardor del jazz i s'han sotmes al seu ritme i a la fantàstica disciplina de la seva orquestració.

Ara, sembla que toca el torn als aires de Cuba. I les orquestrines i els gramòfons de tot el món escampen, implacablement, per totes les latituds, aquelles rumbes i aquells sons que han amenitzat la mandra local de les darreres generacions cubanes.

Per als catalans, aquest fet no constitueix una novetat semblant a la que deu representar per a altres països. Aquí degué ésser un dels primers llocs on l'exportació de música cubana fou rebuda amb els braços oberts. Molt abans que Paul Withemann en fes un disc meravellós, molt abans que Max Fleischer n'edités un film sonor per a la Paramount, tots els mariners de la costa catalana havien cantat, amb mal accent, però amb bona voluntat, les tendres estrofes de:

Si en tu ventana vieses una [paloma,
trátala con cariño, que es mi [persona.

poble com nosaltres, que balla l'austera sardana, se n'hagi pogut crear la fama de poble seriós i treballador. Injustícies més grosses s'han fet al món. Però... si volem analitzar tots els pobles pel sedàs de la seva música, què direm de Cuba?

Personalment, preferiria no dir-ne res i tenir la fortuna suficient per poder anar a

Orquidea Trujillo, dansarina cubana

De la dominació espanyola a Cuba no en resten avui dia altres testimonis que aquestes melodies criolles que, com flors d'un exotisme assimilat, floreixen per les nostres platges. Hi ha, fins i tot, una manera tan catalana de cantar la música de Cuba, que es podria dir que, com amb la bullabessa de Marsella i amb la paella valenciana, n'hem fet un plat nou, d'un sabor local inconfusible.

Per totes aquestes raons, nosaltres som els europeus més indicats perquè no ens vingui de nou que la música cubana s'hagi posat de moda a tot el món. Si se'n permetés l'expressió, diríem que forem uns precursors. Precursors sentimentals, però — o sigui de la pitjor mena —; avui dia, els fabulosos drets d'autor de les cançons de l'Havana, els cobren uns homenots traçuts i mal educats que, de Nova York estant, han posat el marxamo comercial a les dolces melodies de Cuba.

Interessada sobre el negoci negligit, diguem, amb la mà al cor, que totes les reflexions que hem escrit més amunt i d'altres que no és del cas esmentar, les feiem l'altra nit veient ballar a l'Excelsior una jove dansarina cubana que porta el nom evocador d'Orquidea Trujillo.

—Quin país, Mare de Déu, quin país! — pensàvem, mentre sota la llum dubtosa del focus vermell, la tendra ballarina s'ondulava — exactament: s'ondulava — al so de la música del seu país. És comprèn que d'un

viure-hi una temporada. Però com que aquí no es tracta de les nostres febleses particulars, sinó d'escriure un article molt formal, ens veiem forçats a reconèixer que la música cubana no és precisament allò que podríem dir-ne un incentiu per a la castedat. Serà aquest el secret del seu èxit universal? Potser seria arriscat d'afirmar-ho, però si es pot assegurar, sense por de comprometre's, que les cançons cubanes presenten uns qualitat extra-musicals, que ni als ulls del més distret passarien desapercibudes.

Es de creure que, actualment, les mans més irreverents i industrialitzades hauran posat la seva empremta grollera en la finor infantil dels versos d'aquestes cançons. Encara és possible, però, trobar en algun dels èxits més recents aquella poesia de línies clares, graciosa i innocent com l'estampa colorida d'una caixa de tabacs:

Fiesta.
El domingo los cubanos hacen fiesta,
y se van a pasear...

I sobre aquest tema pueril, una ballarina ben raçada us hi posarà una coreografia tan... íntima, que l'espectador imparcial podrà sospitar que, fet i fet, a Cuba totes les ocasions són aprofitables per a passar una bona estona.

CODORNIU

Maria Vila

passions violentes, ornamentat amb una bona dosi de *folklore*, i tractat amb prou traça perquè la intensitat dramàtica de la seva peripècia no decaigui ni un sol moment fins arribar a la seva culminació en l'escena final. Una obra en la qual l'actriu homenajada ha pogut lluir les seves grans condicions de tràgica una vegada més.

Ahora que hom ens anunciava aquesta reposició, ens assabentàrem també que l'empresa del vell teatre havia decidit donar per acabades les seves tasques, després d'allargar-les per uns quants dies més, per a reprendre-les, potser, la tardor que ve.

Això després de sis mesos justos d'actuació i quan es pot dir que encara en queden dos per arribar a la terminació normal de la temporada, quan amb les seves darreres representacions aquesta companyia ha obtingut èxits ben estimables, quan podríem esperar d'ella molt més rendiment, quan el fet d'ésser actualment l'única que a Barcelona treballa en el seu gènere, ens podia fer pensar que la manca de competència podria portar-li una més gran afluència de públic, i quan aquesta mateixa circumstància, ensems que ens permetia esperar que tindria una doble oferta d'obres a representar, li havia donat ocasió de reunir un conjunt excel·lent — el millor que de molt temps ençà hem pogut veure —, un conjunt que la posava en situació de poder emprendre's qualsevol repertori.

La combinació de totes aquestes condicions no ha pogut obtenir que el local del Teatre Català Romea s'omplís d'una manera regular i que l'actuació de la companyia es pogués descabdellar normalment fins a darrers de juny, com succeïa tots els altres anys. I com a conseqüència fatal, l'empresa, cansada de liquidacions deficitàries, ha determinat el que ja era de preveure. Plegar.

El balanç d'aquesta temporada no pot ésser més desastroós per a nosaltres. A primers de gener, després d'una actuació mi-sèrrima i esquifida, sense cap èxit en les seves estrenes, la companyia de Novetats es dispersava, i ara, poc més de tres mesos després, la de Romea s'acomia del seu públic, encara que hagi comptat més èxits que no fracassos.

La conclusió que podem treure de tot això és ben senzilla, per bé que no sigui gens falaguera ni esperançadora: el teatre català, almenys ara per ara, no és viable a Catalunya.

De qui és la culpa? Mare de Déu, si se n'ha després de paper i tinta per tal de carregar-la a un o altre! Qui invectivava els autors, qui llença mil penjaments contra els

Feu fer els vostres gravats a
Fotogravats Exprés
IGUALADA, 6 (Gràcia)
Telèfon 76935

A F I S A
ASSUMPTES FISCALS I ADMINISTRATius
LAIETANA, 18, PRAL. B. - BARCELONA

URODONAL
neteja la sang intoxicada per l'àcid úric
L'URODONAL es un bon preparat d'acció eficaç i el recomano amb freqüència.
GRÀFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONT ES LOCALITZA EL REUMA

—Mamà, l'Enric em va demanar relacions, ahir; si avui se'n recorda, és que deu dur bones intencions.
(New-York American)

URODONAL
neteja la sang intoxicada per l'àcid úric
L'URODONAL es un bon preparat d'acció eficaç i el recomano amb freqüència.
GRÀFIC INDICADOR DELS LLOCS A ONT ES LOCALITZA EL REUMA

PUBLI-CINEMA
Passell de Gràcia, 57. - Telèfon 79681
Sessions contínues: tarda, de 4 a 9 i nit, de 10 a 12
Entrada, una pesseta
1.ª Indústria primitiva i moderna
2.ª Noticiari Fox, sonor amb 26 reportatges d'actualitats mundials
3.ª Estrena a la Península de L'alfombra màgica de Movietone
Pot-pourri Neo-Yorkí (Simfonia fotogràfica)

—I si no que ja estava maquillada, m'hauria posat a plorar...
(New-York American)

LES LLETRES

EL LLIBRE

Després de la Diada

Ja es pot dir, ara que ja ha passat. Els llibreters, i totes les altres persones de prop o de lluny interessades en aquests afers, no tenien pas massa esperances posades en la Diada del Llibre que, com sap tothom, es va celebrar dissabte passat.

S'havia parlat tant de la crisi del llibre, i aquesta és realment existent, que, de debò, les poques esperances tenien el seu fonament. Per acabar-ho d'ajudar, la naturalesa no es va pas mostrar gaire favorable. El dia abans va començar a ploure, d'una manera pròpia per descoratjar els llibreters, sobretot els que s'han de re-fer principalment d'una instal·lació a l'aire lliure per poder satisfer la generació que compleix amb la ja arrelada tradició de fer alguna adquisició en la Diada del Llibre.

Així i tot, en termes generals es pot dir que aquesta darrera Diada ha superat força llargament l'anterior. És difícil, és clar, de tenir dades verídiques i completes, però per les autèntiques que hem pogut recollir, el guany és evident.

Cal, naturalment, tenir en compte que la Diada, l'any passat, s'esqueia a prop dels importants canvis ocorreguts al país: l'actualitat política, i potser un cert neguit en certes persones porugues, eren factors importants per distreure la gent. També cal tenir en compte que, separada gairebé per mig any només, hi havia hagut una altra Diada del Llibre, ja que fou l'any passat que es decidí celebrar-la el 23 d'abril en lloc del 7 d'octubre, com fins aleshores.

El fet és, com dèiem, que sembla poder-se dir sense por d'ésser contradits, que enguany s'ha recaptat molt més — globalment — que l'anterior. És difícil de dir per què. Tot hi deu haver contribuït una miqueta: els cartells de sempre de la Cambra Oficial del Llibre, els articles dels diaris, els discursos, la ràdio, el descompte del deu per cent... Tots aquests mitjans de propaganda s'han sumat per fer de la Diada del Llibre una festa que tothom celebra, amb una unanimitat que la fa semblar arrelada ja de molts anys.

Fins potser fóra cosa de creure que la raó principal de l'èxit de la Diada del Llibre és de caràcter tradicional i ritual. Adquirir un llibre el dia de Sant Jordi ha vingut a constituir una obligació del barceloní, tal com la dels panells per Tots Sants, per exemple. El tarannà barceloní, tan observador dels costums tradicionals, justifica aquesta explicació.

Fins hi ha — se'n podria citar algun — ciutadà que durant tot l'any dedica sumes importants a l'adquisició de llibres, que en tal dia, per complir, fa el seu encàrrec.

I més encara que un fet isolat com l'acabat d'esmentar, justifica aquella explicació de la ritualitat un altre fet més important, que els llibreters poden confirmar,

que la majoria de transaccions que les llibreries realitzen en aquest dia són d'una importància petitíssima.

Hi ha, és clar, el client calculador que espera la Diada del Llibre per adquirir obres de preu en les quals el descompte del deu per cent ja representa un estalvi digne de consideració. Però els llibreters us donaran fe que tals casos són excepcionals. En general, el gran volum de vendes és proporcionat per la suma de vendes petites.

Una parada de la Rambla

Es clar que els llibres tenen la seva actualitat, la seva urgència i que no abunda la tranquil·litat que cal per esperar proveïment de llibres un sol dia cada any. Però el que també sembla molt clar, és que la resta de l'any els compradors de llibres no senten el mateix entusiasme que el dia 23 d'abril, dia en el qual, per l'aglomeració de gent i de feina, són més mal servits que mai.

Per tot plegat, ningú no pot en el fons sentir-se satisfet, per més èxit que assoleixi cada Diada del Llibre, si no s'aconsegueix que molts dies de l'any, quasi tots, siguin una mica un dia del llibre per al ciutadà.

Però, per arribar a això, cal fer molt i molt ben fet. I no són pas els autors i editors i, en general, tothom que té una ploma als dits els que tenen menys feina ni menys responsabilitat. Ja veuen tots que, almenys un dia cada any, el públic posa una fe — i una bona fe — que bé mereix una recompensa.

ELS LLIBRES

Ignasi Agustí, *El Veler* (Editorial Altés)

Saludo coratjosament, des d'aquestes pàgines, l'aparició d'un poeta. Aquest poeta és un estudiant de la Universitat de Barcelona i s'anomena Ignasi Agustí. Fa acte de presència amb un llibre, imprès per l'Altés, que porta per títol *El veler*. Un llibre de menys de setanta pàgines, carregades, però, de la més autèntica poesia.

A remarcar, en primer terme, l'actitud lírica del nou poeta. Rebuig gairebé constant de la rima com a element musical. Cultiu, en canvi, molt freqüent de la dissonància com a element decoratiu. Això ens dona ja, en principi, la recepta lírica d'Ignasi Agustí. Poesia de concepte, de metàfora, d'imatge, convertides en essència del poema. Actú presideix una viva modernitat. Ignasi Agustí coneix bé els seus poetes; i els poetes que informen la seva promoció. Té d'ells una finor sensible, una exquisida gràcia de captació de coses lleugeres. Quins poetes? Crec que, entre els catalans, Sebastià Sánchez-Juan és el que té més pròxim. Heus ací un fragment que semblaria dictat per l'autor de *Cua de gall*:

He escrit la teva imatge en un paper secant perquè immediatament la dolcesa es dilata, et porto avui l'enyor d'aquell instant embolicat amb un paper de plata...

Hi ha, en tots els poemes eròtics d'*El veler* una tremolor d'adolescència, una emoció de primer contacte que dota el poema d'una puríssima cristal·linitat. Heus ací una exquisida mostra de poema d'amor, que potser avui no té altre equivalent que *El poema de la rosa als llavis* de Salvat Papasseit:

Diràs: et beso perquè són les llàgrimes en la teva boca una bravata de records;

L'acarono perquè vull brodar imperis esborrats amb el fil de plata de les teves llàgrimes.

Ni això diràs... Somnio... — On has badat el sac de papallones

que et duia cada vespre en l'esquena una mica carregada?

— què has fet de la rialla que prolongava infinitament els meus silencis?

— On han llanguit els lliris que glatien dolorosament funda de neu, a les sines?

Tot ha mort. Ara només el gemec del cel; el gemec de la terra, el gemec meu, el somni: «l'estimon», «l'acaron...»

Hem notat, en principi, la tendència a la dissonància i, en general, a l'aritmia, dels poemes d'Ignasi Agustí. Hi ha, però — com en el primer exemple — casos de rima perfecta, i adhoc casos de coqueteria, discutible, on la mateixa paraula es repeteix per a confeigir la rima. Hi ha un tercer cas. L'ús, a fragments, del *romance octosíl·lab assonantat*. El *romance* no té tradició dins la poesia catalana. Apareix, en les èpoques de decadència, com un fruit d'influència castellana. Aquesta influència és molt palesa en els dos poemes anomenats *Dos velleus sota la lluna*. Els dos poemes — sobretot el primer: *Salomé* —, té ben clara l'empremta d'un poeta andalusí d'avui: Federico García Lorca. Concretament, del *Romancero Gitano*. (Recordi's el poema de *Thamar y Amnón*.) També Rafael Alberti és present en les evasions líriques d'Ignasi Agustí.

No tot són encerts en aquest llibre que contemtem. Precisament el que m'interessa més d'aquest escriptor és la seva qualitat de poeta en marxa, de poeta en evolució. Entre els poemes on el vers llarg, amb enfarfec retòric, triomfa i els darrers del llibre, on hi ha un pur joc conceptual molt poètic degut als sobrealistes francesos, hi ha una diferència de to molt considerable. Es comptant amb aquesta diferència que veiem en Ignasi Agustí un poeta d'altres possibilitats.

GUILLEM DIAZ PLAJA

VARIETATS

La Gramàtica de l'Acadèmia Francesa

Al cap de gairebé tres segles, l'Acadèmia Francesa ha decidit complir el deure, marcat en els Estatuts de 1634, de donar regles certes a la llengua i fer-la pura, eloqüent i capaç de tractar les arts i les ciències. I ha publicat la seva Gramàtica, que és obra d'Abel Hermant, de Paul Valéry, de Joseph Bédier i de René Doumic. En pocs dies se n'han venut 50.000 exemplars. I a penes ha satisfet a ningú; amb una rara unanimitat, els crítics troben que tal obra és un llibre monstrosos: no és cap obra científica, ni tampoc cap obra pràc-

Abel Hermant

tica. No té claredat didàctica, tan aviat és exageradament severa com excessivament indulgent. Moltes definicions pequen d'escassa claredat, molts barbarismes no hi són denunciats, etc., etc. En resum, encara no hem vist cap revisió que no faci reserves sobre aquesta obra o no n'assenyali defectes. Adhoc es retreu que l'Acadèmia, publicant aquest llibre, ha fet una competència deslleial als pedagogs professionals.

Papers de France

Mentre d'una banda passen en subhasta els objectes d'art que Anatole France havia reunit a la Villa Saïd, d'altra banda són venuts públicament els manuscrits i cartes del gran prosista francès que eren a la biblioteca de Mme. de Caillavet, la Madame dels mal intencionats llibres de J.-J. Brousson, la Nimfa Egèria de France. Aquests papers havien passat a la nora de Madame, que ja els utilitzà per a un llibre.

Hi ha entre ells, a més a més d'una copiosa correspondència, les diferents versions de novel·les de France: *Le lys rouge*, *Histoire comique*, *L'anneau d'améthyste*, etcètera.

Hom ha protestat d'aquesta dispersió, per al catàleg de la qual Maurois ha escrit un epíleg, que estableix un punt curiós: l'estil epistolar de France recorda molt més la manera dels seus llibres de crítica que no pas els dels seus llibres personals.

Aquests darrers, compostos amb materials de diverses procedències, conjuminats laboriosament i corregits fins a l'infinit, són llyons de l'estil cursiu dels articles i de les cartes. S'ha acusat la crítica de gènere inferior, perquè viu de la substància dels altres. En canvi, France és més original en la crítica que no pas en les novel·les.

Les millors obres franceses de la postguerra

Un diari de París, *L'Œuvre*, ha procedit a una enquesta entre escriptors, a base d'aquesta pregunta:

«Quins són, segons vosaltres, entre les obres que no han parlat ni de la guerra ni de les seves conseqüències, ni de qüestions al marge, les que us semblen dignes de figurar en una llista composta de deu títols, sense comentar-les?»

Els deu escriptors que han recollit més vots són:

COLETTE. — *Chéri* (4 vots), *Sido* (2), *Le blé en herbe* (1), *La fin de Chéri* (1), *La naissance du jour* (1), *Ces plaisirs...* (1).

GEORGES DUHAMEL. — *Confession de minuit* (4), *Deux hommes* (1), *Scènes de la vie future* (1), *Le journal de Salavin* (1).

ROGER MARTIN DU GARD. — *Les Thibaut* (4).

FRANÇOIS MAURIAC. — *Le désert de l'amour* (3), *Le fleuve de feu* (2), *Destins* (1), *Dieu et Mammon* (1).

PAUL VALÉRY. — *Charmes* (3), *Œuvres en prose* (1), *Eupalinos* (1), *Variété* (1).

GASTON CHERAU. — *Valentine Pacquault* (3).

PAUL CLAUDEL. — *Le soulier de satin* (3).

ANDRÉ GIDE. — *Si le grain ne meurt* (2), *Les faux monnayeurs* (1), *La symphonie pastorale* (1), *Voyage au Congo* (1).

JULES ROMAINS. — *Knock* (2), *Lucienne* (1), *la trilogia de Psyché* (1), *Quand le navire...* (1).

JEAN GIRAUDOUX. — *Bella* (2), *Suzanne et le Pacifique* (1), *Amphitryon* (1).

Defensa de la Universitat

Es curiós que un dels homes més universitaris de Catalunya — universitari per la seva obra de disciplina i de rigor, de mètode — no hagi passat mai per la Universitat. I és més curiós encara, que sigui aquest home el que llenç més veri damunt del nostre esperit universitari. Hom diria si Agustí Esclasons, de qui jo parlo ara, no pateix una mena de masoquisme en trepitjar tantes vegades una cosa que ell sent — o deu sentir — íntimament lligada a la seva tradició d'escriptor. Però potser això seria cercar una explicació massa complexa. L'error d'Agustí Esclasons és molt més primari. Li ve d'un desconeixement absolut del que és essencialment la Universitat. Per a Agustí Esclasons la vella escenografia en descomposició és un signe de primer ordre. No. La Universitat és, per definició, una organització de tendències universals de l'intel·lecte. Ell mateix ho nota així. Per això hom no s'explica que es contradigui de dalt a baix, quan excita els universitaris a no moure's de l'ambient local i estricte; quan excita els estudiants a mantenir-se en un cofisme xiroi, i a no cercar horitzons oberts en totes les latituds. Justament en un terreny, com el de la cultura, internacional i obert per essència.

I bé. Que no s'hi esforci. Ara per ara, la formació universitària (i no cal pas amagar cap dels seus defectes) és l'única que compta. Més encara: tota organització normal de la cultura a casa nostra haurà d'articular-se fatalment, supremament, a la Universitat. Tots els organismes que, sistemàticament, pugui capir Esclasons, acompanyaran, per ventura, una funció universitària. Seria grotesc, doncs, abandonar un motlle ple de possibilitats i amb una tradició aprofitable, per a crear petites imitacions d'arrel universitària. Perquè, cal repetir-ho: hom pot blasmar aquesta o aquella universitat; però no la Universitat, com a activitat funcional perfecta.

Hom s'explica, tot lamentant-ho, que l'antipatia desvetllada per la Universitat antiga apartés del seu recinte clars esperits que han aconseguit, extramurs, una funció pedagògica universitària. Uns a l'Institut d'Estudis Catalans, vàlvula de salvació per

a l'universitarisme més auster; i altres, al publicisme — possibilitat d'ascendència social. Però ara, no. Ara tot dubte davant de la Universitat en reconstrucció cal que sigui considerat com una deserció davant l'obra de cultura i d'internacionalisme que cal complir.

I la Universitat no és pas una cosa morta. Ho demostra el fet que davant dels primers símptomes de renaixença s'hi han incorporat sense recel, i — per què no dir-ho — amb una sincera a'egria, homes que semblaven estar-ne tan allunyats com Puig i Cadafalç, i Pompeu Fabra.

Jo feia aquesta mateixa constatació en inaugurar fa dos mesos el curs de cinema, a la Facultat de Filosofia i Lletres, que ha sentit més que cap altra els fruits de la renovació. (A part d'una reorganització completa dels estudis oficials, hi ha actualment cursos de literatura francesa, de català, de rus, de literatura hongaresa, de literatura catalana, de literatura espanyola contemporània, d'anglès, de filosofia, d'alemany, d'italià, etc. El desvetllament és evidentíssim.)

Ha estat suficient que la Universitat esbatanés els finestrals perquè, amb l'aire fresc, entressin els millors esperits de Catalunya. Per això ara són més insòlites i grotesques l'actitud del rebec i de l'incomprensiu. — D. P.

BARBUSSE

Si sou amant de la literatura forta, si voleu que la lectura d'un llibre us digui quelcom d'humà, quelcom que us faci pensar i profunditzar en el palpitant problema de la injustícia social, llegiu

Elevació

la famosa obra d'ENRIC BARBUSSE.

Preu: 4 pessetes

En totes les Llibreries

Administració: Vilella

MOBILIARI D'ART

BUSQUETS

Decorador, mestre ebenista i tapissor. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.

Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16286

BARCELONA

CATISERIA

FITO

ESPECIALITAT EN LA MIDA

Jaume I, 11

Telèf. 11655

Acaba de sortir:

Filosofia i Cultura

Suggeriments i estudis

(Segona sèrie)

pel

DR. JAUME SERRA HUNTER

PREU: 4 PESSETES

Demaneu-lo a:

Llibreria Catalònia

3, Ronda de Sant Pere, 3

Joventut en la vellesa

Naturalment, l'home arriba a la senectut, i en aquest període de la vida és quan l'organisme va perdent les seves forces, per falta d'assimilació. Si s'aconsegueix combatre en un vell la postroci nerviosa, donar energia al seu cor i restablir les seves forces, tindrem un home jove.

Els metges han comprovat que l'acció de la Kola aïllada produeix només una excitació; cal associar-li, com ho està en l'energic reconstituent FOSFO-GLICO-KOLA DOME-NECH, el glicerofosfat de calci, producte que per la seva acció regeneradora corregeix el defecte de la Kola i augmenta el seu poder reconstituent en altíssim grau.

Si vol un bon trajo confeccionat sempre

Sastreria MODELO

Rambla Canaletas, 11

GUTENBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1 i Via Laietana, 4

Tel. 15524 - BARCELONA

LES ARTS I ELS ARTISTES

Política artística separada

Hom té el convenciment que els diputats catalans a les Corts d'Espanya assoliran salvar la part més essencial de l'Estatut votat pel poble de Catalunya: assoliran salvar tot el que fa referència a cultura i art. Car si deixessin mutillar-lo en aquests aspectes, hom podria dir que haurien consentit la burla més sagrant a la voluntat del nostre poble. Hom podria dir que ens haurien deixat sense un Estatut real; sense realitat autònoma.

filles de l'estètica alemanya. Els savis de la *Revista de Occidente*, que són els mateixos que estan al «Servicio de la República», han creat unes generacions de tractadistes d'art i d'artistes que juguen amb conceptes completament germànics, oposats a la nostra naturalesa de llatins — d'homes del Mediterrani.

Ens cal doncs una separació absoluta de la política artística catalana, de la política artística de la resta de la península. Cal tenir en compte que la cultura artística madrilenya ha passat de l'art de «Círculo Artístico», a l'avantguarda, sense haver tingut Impressionisme, que és com dir sense haver tingut pintors veritablement moderns. Després dels grans Velázquez i Goya, després dels romàntics posteriors al mestre de Fuendetodos, els països de cultura castellana s'han quedat sense pintors practicants de l'art vivent, si fem l'excepció de Regoyos, artista format a Bèlgica i a París, que no es trobà mai estrany a Barcelona i que avui encara és ben poc estimat en la península, fora de la terra catalana. Si fem les excepcions d'alguns artistes castellans residents a París i a Barcelona, la convivència artística entre catalans i espanyols de cultura germànica és, actualment, impossible. És més, nosaltres creiem que l'expansió de l'estètica catalana per terres estrictament espanyoles seria un bé per elles, mentre que tota influència artística contemporània estrictament germano-espanyola seria de mal arrelar a Catalunya, i en cas d'aconseguir-se la penetració de l'actual cultura artística castellana a la nostra terra, nosaltres ho considerariem una calamitat.

Es clar que les institucions burocràtiques que creï l'Estat Català no faran sorgir l'esperit del nostre art, car aquest és creat únicament pels artistes, però una política artística de convivència peninsular no produiria actualment més que despeses inútils.

Els artistes i crítics catalans de cultura francesa i els artistes i crítics castellans de cultura germànica no ens podem entendre. Mentre nosaltres, els catalans d'avui, ens entenem perfectament amb Velázquez, els castellans d'avui no s'hi entenen. No és perquè són espanyols que els artistes castellans d'avui no entenen els nostres artistes, sinó perquè han deixat d'ésser-ho: perquè han perdut la substància realment castellana i per tant han deixat d'ésser universals.

Mentre nosaltres no ens trobem estrangers ni al Pradò, ni al Louvre, ni a Cluny, ni al British Museum, ni a la National Gallery, ells únicament es troben com a casa davant d'una tela cubista o sobrerrealista, encara que es tracti de teles bastardament cubistes o bastardament sobrerrealistes.

Davant del cas perdut de l'art peninsular no català — cas perdut per haver-se girat els artistes d'esquena a França —, nosaltres recordem aquelles paraules del gran Manolo, d'aquell català que porta sang castellana a les venes i que no l'ha desmentida mai, aquelles paraules que fan així: «Jo no m'he volgut aturar mai davant d'una tela cubista. Entaular diàleg amb el cubisme, ho he considerat tan imprudent com entaular diàleg amb els que et proposin el títol de les misses.»

I deia encara: «Per saber si una cosa està bé necessari partir de si el nas és curt o si la boca és fora de lloc; l'avantguarda m'escamoteja tot el ponderable. Aquesta mena d'art pot estar molt bé, però jo no hi entenc.»

RAFAEL BENET

Pasta de Cera

El fang que l'artista treballa amb més gust

Olivera, 25 - Telèf. 31816

Abans i ara PROJECTOR

Es sabut que l'obra d'art, que cal acceptar com a calligrafia autèntica de l'estat general de cada civilització, amb més o menys transparència, però amb la màxima fidelitat, posa de relleu les característiques d'una època en ésser feta la separació que cada una d'elles exigeix.

Aquests traspassos, que eren portats a cap amb ajut del temps, aquesta transferència de l'art, que es feia imperceptible en el moment de produir-se, obeeix a l'evolució suau i progressiva dels pobles. La lentitud

pitjor punt a restar de llur tasca pictòrica.

Si abans era criteri general sustentar l'art en un pla assenyat d'estudi, avui, contràriament a això, la substància primordial dels elements que componen el mitjà d'expressió, són inútilment cercats en el buit. Si abans el procés evolutiu d'un artista era producte exclusiu de l'estudi, avui hi ha qui creu que aquesta evolució pot ésser obtinguda a base de pràctica a forçar la imaginació.

Algú — per una suposició no pas molt sòlida en els seus arguments, o senzillament

Un bon paisatge actual (del pintor Joan Serra)

amb què eren portats els canvis d'orientacions artístiques, exigien el transcurs d'anys o segles perquè fossin senzillament notats.

En cap moment la història no ens mostra un traspass tan sobtat i bruscat, tan decidit i portat a terme amb tal rapidesa, com el que decideix la separació de les obres vuitcentistes i la dels artistes actuals. A Catalunya aquest traspass és establert també, si no tan violent, d'una manera viva i desordenada. I limitant-nos exclusivament a l'obra dels nostres paisatgistes actuals amb la dels pintors de paisatge catalans del vuitcent, ens serà acusada encara la violència realment extraordinària d'aquest moment.

No és que quedem poc ni molt astorats davant de l'enorme diferència existent entre l'art de cada una de les èpoques esmentades; ens fem càrrec de les diferents causes que motivaren el canvi. Es sabut que quan l'estat cultural d'un poble ha restat estacionari, siguin quines siguin les causes que en fossin motiu, la germinació de noves inquietuds de caràcter col·lectiu ha creat a poc a poc un estat d'ànim que en reaccionar ha determinat un nou estat general de la cultura.

Cal que recordem que cap civilització, per més esforços que hagi fet, ha arribat a produir tot el bé que es proposava en profit de la humanitat, amb tot i haver actuat impulsada per una evolució normal. Podem adonar-nos que també la nostra generació serà jutjada segons els encerts i els desencerts que pugui llegir, dintre d'una evolució anormal.

Hi ha qui creu que certes teories artístiques conceptuades com a modernes, són originades per les convulsions interiors de determinats països, i s'entesta a fer-nos creure que l'artista, com a representació espiritual de l'home, present la total destrucció de l'actual civilització i de totes les que l'han precedida. És possible que en les nacions afectades per la gran guerra, aquest canvi estigués poc o molt contagi per una de les moltes formes de protesta, però en aquest cas no significa un pressentiment, sinó una conseqüència. Si algú creu que aquest moment evolutiu conté un fons de protesta d'ordre polític o social, convé que compregui que no té d'ésser considerat com a tal en el camp de l'art.

Momentàniament ens caldrà fer una disjunció per tal de localitzar l'assumpte a les nostres latituds, perquè entenem que els motius exposats són prou per fer pensar un moment o altre en la responsabilitat que recau a cada un dels nostres artistes, i majorment a aquells que del seu «professionalisme» fan bandera de combat. I tota vegada que en començar hem alludat l'obra dels nostres paisatgistes del vuitcent, en comparació a la dels actuals pintors de paisatge, seguirem ocupant-nos de la gran diferència existent entre l'essència artística d'abans i d'ara, tot senyalant, lleugerament, aquelles incidències que al nostre entendre representen una regressió.

L'obra global dels paisatgistes catalans del vuitcent representa un dels moments feliços de la nostra història de l'art. Durant aquells anys, les forces qualitatives que li donen validesa tenen un fons de bondat que no pot fer altra cosa sinó dur la més estricta sinceritat a l'obra dels artistes d'aquella època.

La consecució d'aquesta finalitat reclamava la imposició voluntària d'amor a l'estudi, per admiració i respecte a la naturalesa i per la necessitat de reproduir amb absoluta fidelitat els objectes que contribuïen a proporcionar l'emoció que desitjaven transferir. D'aquí el realisme de vegades entenedor dels nostres vuitcentistes.

Sembla, doncs, prou clar que la manca de control, de saber tallar amb justesa i en el punt precís l'aplicació dels coneixements obtinguts pel seu estudi, fou l'únic manament que cometeren, segons resulta en aplicar-hi el criteri predominant en els nostres dies. Amb tot, hem de convenir que aquella seguretat, aquella confiança en si mateix que hom observa tot seguit en els paisatges vuitcentistes, és producte substancial de l'estudi portat a cap. Aquest afany de superació per mitjà de la voluntat que generalment sentien els nostres artistes, és sens dubte allò que manca principalment als nostres paisatgistes actuals i que és el

La col·lecció d'Anatole

France

Hom no sap mai què pensar de les relacions entre les arts. Però, de cada dia es descobren més casos de desorientació entre les persones a les quals hom situa fora del seu ram. Ara, per exemple, ha estat venuda, a l'Hotel Drouot de París, la col·lecció de teles que integraven la pinacoteca d'Anatole France. No solament manca de qualitat en les firmes, sinó que, a més a més, un vuitanta per cent de les obres instal·lades a la Villa Saïd no tenien cap garantia d'autenticitat. Pertanyien a la categoria de les atribuïdes, i encara a les que més inconcretament es classifiquen com a pertanyents a l'escola de...

Les obres de la col·lecció France han estat venudes a preus irrisoris. Han estat venuts dibuixos que el propi France creia procedents del llapis de Rembrandt, de Rubens o del Tizià, per cert, cent cinquanta i cent noranta francs; gairebé el marc valia més.

Hom es lamenta a França que una venda així hagi estat realitzada sota la llum d'una publicitat escandalosa, que no ha de fer cap servei a la glòria legítima de l'autor de *L'île des pingouins*.

On és Foujita?

Foujita, el famós dibuixant i pintor japonès, ha desaparegut fa un temps de París. Hom fa nombrosos comentaris sobre aquesta absència que sembla una evasió. Efectivament: Foujita, acusat d'haver eludit una declaració de béns a l'Estat, fou obligat pel Fisc a pagar la quantitat de 400.000 francs. Per tal de poder atendre a aquest venciment preemtori, Foujita organitzà una exposició de les seves obres a Nova York. Sembla, però, que els resultats foren molt inferiors a les seves esperances. Aleshores passà a Amèrica del Sud.

I no se'n té cap més notícia...

Wilhelm Busch

Al seu país natal, Hanòver, s'ha celebrat el centenari del caricaturista Wilhelm Busch. No us diu res aquest nom? En la nostra infància hem trobat, per algun recó de casa, uns quaderns amb les historietes de Wilhelm Busch, editades a Barcelona, a can Celestí Verdager, si no recordem malament. Més tard, en la secció *L'humor dels avis*, del *Popitu* dels primers temps, aparegueren algunes reproduccions d'aquell dibuixant humorista que ha fet l'encís de moltes generacions d'infants alemanys, per als quals, en el seu gènere, Busch ha estat una mena de Dickens.

Busch, que ell mateix posava llegendes a les historietes, també escrivia, a estones. En les festes que amb motiu del seu centenari, coincidint amb una exposició monogràfica, s'han celebrat a Hanòver, ha estat representada una opereta, *El cosí de visita*, de la lletra de la qual és autor.

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de Catalunya, 40

Gran Excursió amb Autocars de Viatges Baixas

LA COTE D'AZUR

LA RIVIERA ITALIANA

GÈNOVA, VENEZIA, MILANO

COMO I TORINO

del 5 al 18 de maig, 14 dies de viatge

Hotels de 1.ª categoria :: Autocar de luxe

Preu de l'excursió tot comprès, 630 ptes.

Demaneu detalls a:

VIATGES BAIXAS

Rambla del Centre, 33, entrada pel Passatge Bacardí, 1. - Telèf. 12492

PRIMAVERA?... ESTIU?...

RECORDEU SEMPRE

Rda. St. Pere, 24 Barcelona

Un present reflecteix la personalitat del donant...

i aquest present el podreu adquirir a les nostres galeries amb la seguretat de que acreditant, vos relleu proja de bon gust, trobareu la figura, bust, talls que harmonitzin amb el caràcter del lloc on hagin de col·locarse.

Lena, S. A.

Esculptures - Lampares

Passeig de Gràcia, 68.

(Rambla de València)

RADIO I DISCOS

El disc de llarga audició

El disc corrent, de 20 a 30 cm. de diàmetre, de 78 voltes per minut, no dura gaire més de tres minuts. Aquesta brevetat d'audició, a més a més d'imposar de vegades modificacions en les obres evitades, esguerra el plaer de l'auditor amb les freqüents interrupcions. Per això s'està assajant de construir fonògrafs que utilitzin films, enregistres elèctricament o fotogràficament.

De totes maneres, sembla que, durant molt de temps, l'aparell econòmic seguirà essent l'actual fonògraf de discos. Segons una notícia de *La Nature*, als Estats Units s'ha construït un magatzem contenint deu discos que automàticament es reemplacen l'un darrere l'altre. Però això no dona tampoc una audició rigorosament contínua.

Cal cercar doncs la solució per un altre camí. Els discos per a film tenen 43 cm. de diàmetre i roten a 33 voltes per minut, cosa que permet d'obtenir una audició d'uns deu minuts. A l'inrevés dels discos ordinaris, en els discos per acompanyar films l'agulla els recorre del centre a la perifèria. L'ur velocitat de rotació és molt més lenta, i fent així més difícil de reproduir les notes extremes, altes o baixes, de l'escala musical. Però els progressos constants d'enregistrament i de reproducció electromecànica han fet possible d'arribar a resultats força satisfactoris. Cal consignar també que la matèria dels discos per a cinema sonor és de molt millor qualitat que la dels discos ordinaris, diferència que es tradueix en l'atenuació del soroll de l'agulla recorrent el solc del disc, que ampliat fortament és la

cosa més desagradable que es pugui sentir.

Actualment, aquests discos són utilitzables en els fonògrafs ordinaris, mentre s'adapti a aquests un regulador especial de velocitat i un braç acústic més llarg que l'usual. És clar que aquests discos són més grans i per tant més incòmodes, però cal recordar que encara no són de tant de diàmetre com el dels fonògrafs antics.

Edison havia intentat ja d'allargar el temps d'audició dels discos ordinaris de 30 centímetres, gravant les espirals més finament, però aquesta finor els feia tan fràgils i llur reproducció era tan complicada, que la idea no arribà a tenir una realització pràctica.

Darrerament, als Estats Units s'anuncia l'aparició d'un nou disc de llarga audició. La seva velocitat d'enregistrament i de reproducció és de 33 voltes per minut, com els discos de cinema sonor, però llur diàmetre no passa gaire dels 30 cm. dels discos ordinaris, i així i tot la durada de l'audició és quadruplicada, ja que arriba, per una sola cara, a 15 minuts, gràcies a l'augment del nombre de solcs, combinat amb la minva de la velocitat de rotació. Sembla que tot el secret d'aquests discos radica en la composició química de la pasta que serveix per fabricar-los, matèria mig flexible i irrompible. Es diu també que les agulles, una mica modificades, per a discos d'aquesta nova mena, permeten d'ésser usades durant vint-i-cinc discos.

H. B.

La màquina d'escriure de qualitat

CASA ORBIS

F. FERRER AYMAR

Clarís, 5 : Telèfon 19763
BARCELONA

ENCARREGUEU

ELS VOSTRES IMPRESOS ARTÍSTICS I COMERCIALS ALS

TALLERS GRÀFICS PATRICI ARNAU

VERDAGUER, CALLÍS, 3, 5, 7 (DARRER DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)

ES LA CASA MÉS PERFECCIONADA EN LLIBRES RATLLATS, DE LUXE I EN TOTA CLASSE D'ENQUADERNACIONS. - ELEGÀNCIA I ECONOMIA EN ELS ENCARREGS. - EN CAS DE URGÈNCIA DEMANEU-LOS PEL TELÈFON 14856

La reglamentació de la ràdio

En la resposta del Ministeri de la Governació a les entitats d'ací que protestaren de la convocatòria peremptòria del concurs per a l'adjudicació dels serveis de ràdio en el territori de la República, hi ha ja l'afirmació del que insinuàvem en la darrera crònica sobre l'esdevenidor de l'autoritat que pugui tenir la Generalitat en aquest aspecte. Si l'Estatut només demanava, per al poder d'ací, l'aplicació de l'ordenament fet pel Govern de la República, ben migrada serà l'autoritat de la Generalitat.

A qui podrem reclamar si el concessionari no compleix al peu de la lletra, si es vol, les condicions establertes; si no emet en les hores establertes; si la publicitat radiada és superior a l'autoritzada; si la potència no és dels kilowatts promesos, etc.? Però si estem disposats a muntar una emissora que abasti més hores d'emissió, que comenceixi la publicitat fins a suprimir-la, que tingui més potència que l'emissora de l'adjudicatari, és a dir, que pugui competir amb ella amb avantatge, ens n'hauréu d'estar, puix que el concessionari tornaria per llurs drets d'exclusiva, i això sempre vol dir, o almenys hi porta, l'estancament en un assumpte en què tot és evolució.

Es evident que una organització així ens portarà cap a una emissora de «provinciana», deixant per a una central que s'establirà als volts de Madrid la supremacia. I en prova d'això cal recordar que en la majoria de les propostes dels concursants que es van presentar en 1929 al concurs llavors declarat «desert», establien una estació al centre, de potència, com a punt de partida de la resta de la xarxa. La proposició més avantatjosa en general, i la que significava un més ben fet estudi de les condicions especials de la península, va ésser la del Fomento Nacional de Radiocomunicaciones, que establia una emissora a Madrid, de 40 kw., i les altres, entrè les quals es comptava la de Catalunya, tenien 25 kw. de potència. És a dir, sempre aquesta diferència irritant, i més tan poc explicable si es té en compte la gran diferència que hi ha entre el desenvolupament no sols de l'afició, sinó també, com deïem l'altre dia, de l'organització comercial, entre Catalunya i la resta de la República.

Es clar que comptant i tot, com és de preveure, amb una organització com la que resultarà forçosament de l'adjudicació d'aquest servei en forma de concessió administrativa, no tot és perdut i que hi haurà molts mitjans d'intervenir.

L'interès mateix de l'adjudicatari haurà de procurar tenir satisfets els radio-escotes de Catalunya. Aquests poden contribuir di-

rectament per mitjà de les associacions formades independentment de l'emissora, però que si aquesta correspon, poden ajudar-la en forma ben segura, tal com s'esqueia ací mateix fa uns anys. Ha estat precisament a Catalunya un dels llocs on l'ajuda privada era més estesa i encara s'hauria incrementat si l'emissora hagués correspost.

Avui les emissores de ràdio són un dels millors mitjans d'escampar arreu del món les característiques de cada país, però si són organitzades per dirigents aliens al país, poc poden fer en aquest sentit, i això és de preveure que ocorri amb organitzacions burocràtiques, com tendeixen a ésser-ho totes les exclusives.

J. G.

L'HORA RADIADA

Ahí, dimecres, a l'emissora de Ràdio Associació tingué lloc la tercera de les nostres emissions que setmanalment venim efectuant amb un èxit encoratjador.

Després de l'habitual «Disc parlat» de Guillem Dias Plaça, i del sumari comentat d'aquest número de MIRADOR, es donà compte, davant del micròfon, de l'organització de conferències i sessions de cinema selecte per les comarques de Catalunya. Estem en relació ja, per aquest fi, amb elements de Palafrugell, Borges Blanques, Sabadell i altres poblacions catalanes que espontàniament han volgut ajudar-nos en aquesta tasca.

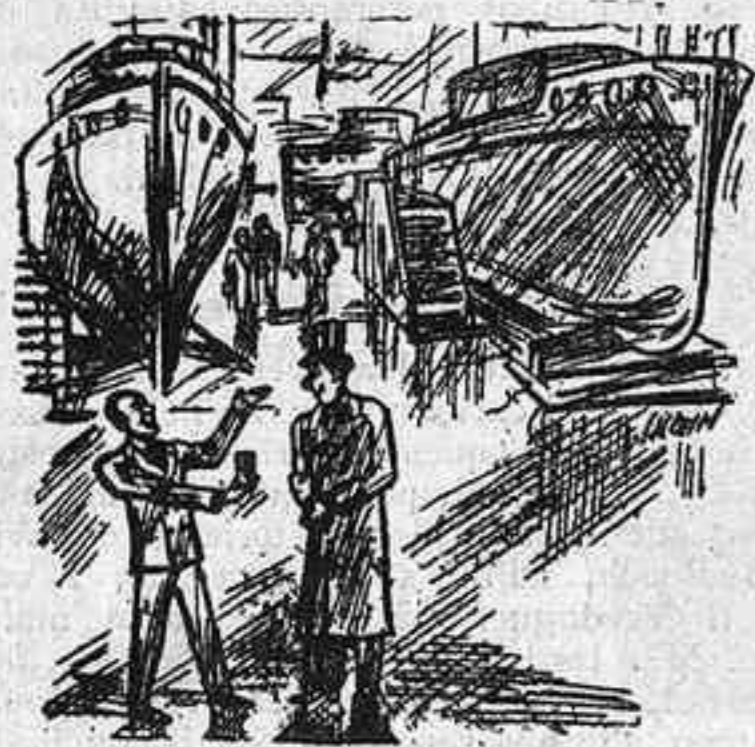
A continuació, el nostre col·laborador Rosend Llates descabdellà el seu tema «Música dissonant». Els coneixements musicals i la dicció afina de Rosend Llates interessaven vivament. La conferència fou il·lustrada amb discos.

Dimecres que ve, ultra les seccions acostumades, parlarà des del micròfon de MIRADOR En Rafael Moragas, que ens parlarà de «Els estudiants de fa trenta anys», reportatge retrospectiu que serà un èxit d'humor, per tal com presentarà en la seva hora eixelebrada d'escolars nombroses figures rellevants avui, en l'art i en la política.

Anunciar

MIRADOR

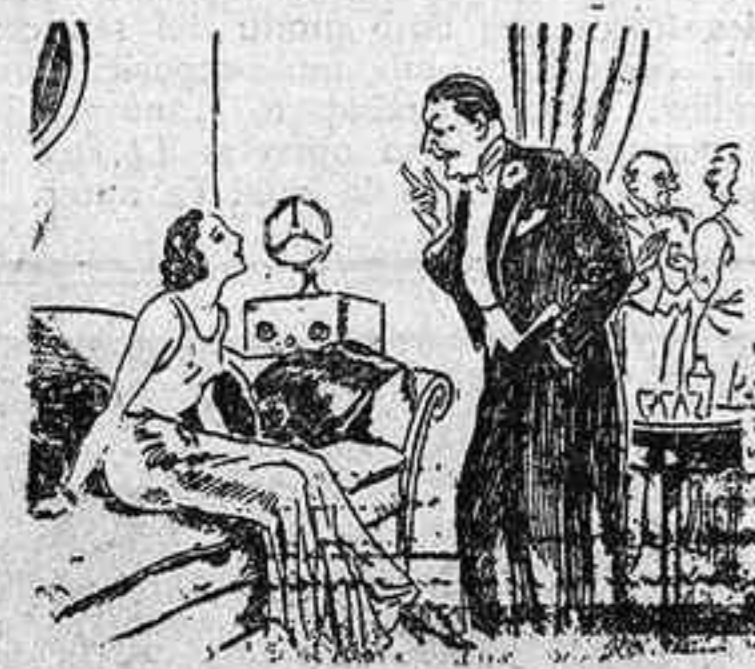
és donar a conèixer un producte per tot Catalunya

—Aprofiti la ganga! Aquesta setmana, per cada yacht regalem un pot de pasta per netejar metalls.
(New-York World Telegram)

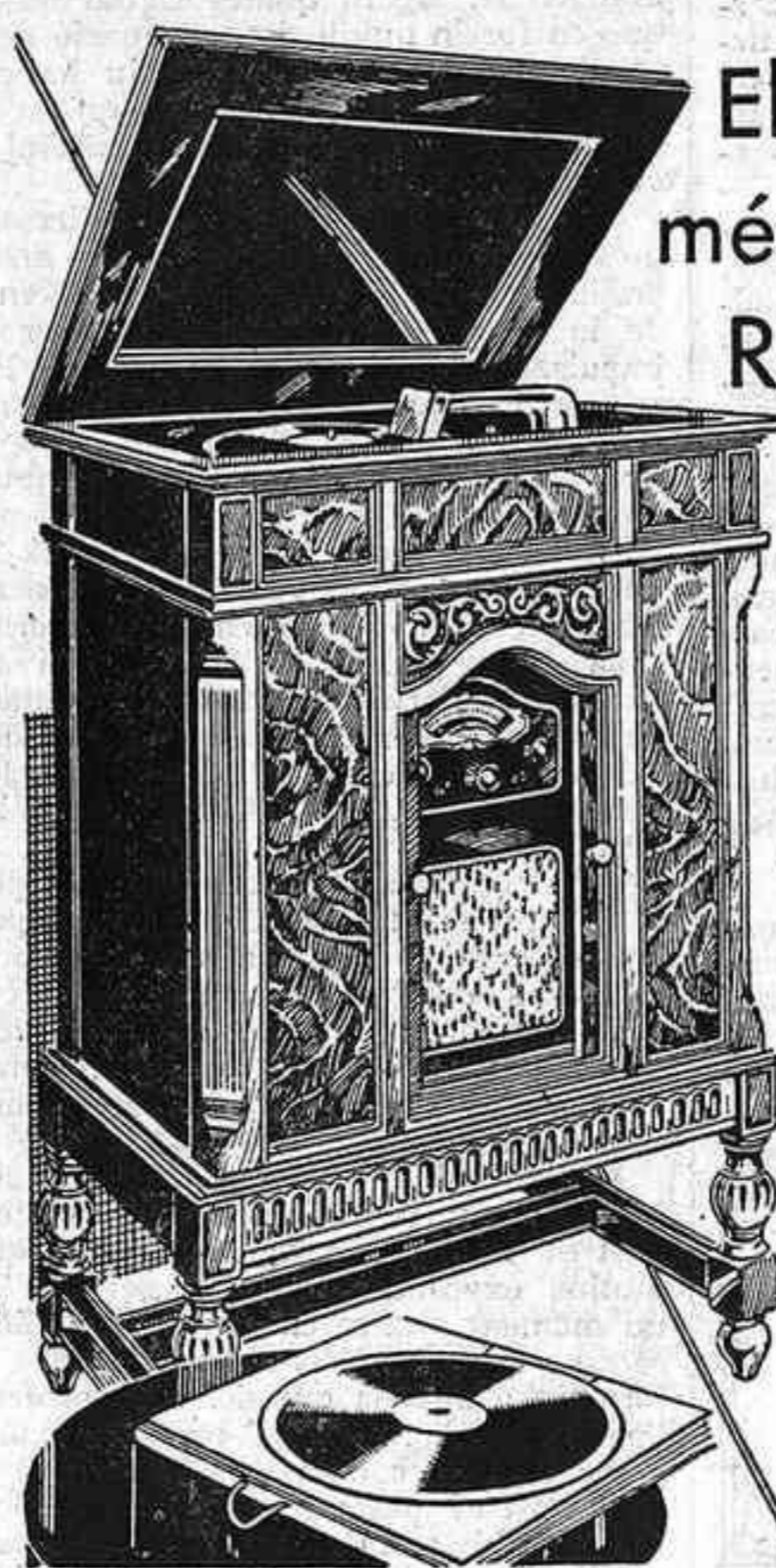
—Fas molt mala lletra. Ja podries escriure a màquina els teus versos.
—Però et creus que si sapigués escriure a màquina em dedicaria a fer versos?
(Hummel, Hamburg)

—Es inútil que m'amagui res; li lleixo els pensaments.
—Mala lectura per a una xicota soltera.
(Candide, París)

El director del manicomí. — Heu pogut agafar els tres boigs que s'havien escapat?
El guardià. — Ah, eren tres? Doncs miri, n'hem agafat tretze.
(The Passing Show, Londres)

El més perfecte i més elegant aparell Radio - Fonògraf

Després de nou anys, les fàbriques ATWATER KENT segueixen mantenint la reputació de ésser els primers constructors de radio.

Més de 4.000.000 d'aparells distribuïts per tot el món són la millor prova de la confiança que mereixen al públic.

Els nous models superheterodins, amb làmpares pentodo i multi-mu, altaveu dinàmic i reductor estàtic combinats amb fonògraf elèctric, representen la màxima perfecció alcançada fins a la data.

ATWATER KENT RADIO FONOGRAF

AUTO ELECTRICIDAD, S. A.
Diputació, 234 - BARCELONA

Madrid - Valencia - Sevilla - Bilbao - Alicante - La Coruña

RADIO-LOT

Passeig de Sant Joan, 17
BARCELONA

Recorda una vegada més que pot oferir-vos els receptors de la més alta qualitat fabricats per

General Motors Radio
El millor prestigi en ràdio-recepció

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 190
Telèg.: "Carburas"

BARCELONA
Mallorca, 232

Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99% DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES I FERRO SILICI :: SOCARRIMAT I SECAT de fils i peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIÓ INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUIFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS, GRATIS

RECEPTOR Radio CLIMO

enxufable al corrent sense antena

Preu: 400 pessetes

RAMON CLIMENT

Consell de Cent, núm. 266
Telèfon 28058

PASTILLES ASPAIME

GUAREIXEN RADICALMENT LA

TOS

PERQUE COMBATEN LES SEVES CAUSES:

COMPOSICIÓ:

Sucre, llet, 5 cts.; extracte regaloo, 5 cts.; extracte diacodi, 2 milg.; extracte medul. raca, 3 milg.; Gomenol, 5 milg.; sucre mentanissat, quantitat suficient per a una pastilla.

Catarros, ronqueres, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma i totes les afeccions en general de la gola, bronquis i pulmons